

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30— „
neobvezno

Oglasni po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti. Čekov.
savodu št. 11.842.

Ljubljana, 17. oktobra.

Danes dopoldne se je vršil sestanek voditeljev narodne koalicije, ki je v polni meri pokazal, kako resno in s kako globokim patriotizmom se trudi nacionalna opozicija pomagati pri rešitvi težke notranje krize, v katero je prišel Davidovičeva vlada našo domovino. Splošno se je pričakovalo, da bo predsednik narodne skupščine predložil kralju mandatarja, ki naj kot disignirani ministri predsednik poskusi sestaviti koncentracijsko vlado, ako pa se to ne posreči, predloži kroni imenovanje voljnega kabineta. Kot tak mandatar je prišel v pošto eden izmed voditeljev narodne koalicije. To se ni zgodilo. V popoldnem soglasju z g. Pašičem in Pribečevićem je marveč gosp. Jovanović odšel po donosni konferenci v dvor, kjer je kralju predložil, da se naj izvrši še en poskus za razčiščenje situacije, prost vsakega strankarskega obilježja: konferenca parlamentarnih šefov pod predsedstvom samega kralja.

Vladar, ki ne zamudi nobene prilike in ne prezre nobene možnosti za dosego notranjega mira, je Jovanović predlagal takoj sprejeti ter je storil primerne nadaljnje korake.

Vladine grupe so na tako konferenco pristale. Obžalovati moramo, da je bil ta pristavek neiskren in združen s posttrankskimi partizanskimi spekulacijami. Blokaši so se namreč postavili na stališče, da razpravljajo le z eno grupo nacionalnega bloka, in to z radikali, katerim so bili že pred dnevi stavili neresne oferte. Tokrat se niso mogli postaviti na stališče, da eksistira dve radikalni skupini, ena Jovanovičeva, druga Pašičeva, kr bi to znalo odklonitev kraljevega povabila in prav zadovoljni so bili, da se smejo vsest skupaj tudi z onimi, ki jih psujejo za korupcioniste, samo da bi se jim obnesla namera izigravanja nacionalnega bloka. Prečanski federalisti, klerikaleci in njihovi tovariši, se namreč silno bojijo samostojnih demokratov, zato jim je bila prva misel ne koncentracija za razčiščenje problema takozv. sporazuma, temveč poskus za razbitje nacionalne fronte.

Ne izdamo nobene tajnosti, ako ugotovimo, da je taktika narodne koalicije ta poskus že v kali zadušila. Voditelji radikalov in samostojnih demokratov so se sporazumeli, da akceptirajo stališče vladnih grup in tako so se od opozicije udeležili konference samo radikali.

Nelojalno postopanje blokašev je bilo na žalost slab omen. Sicer so vladine skupine v glavnem akceptirale načelno stališče nacionalne koalicije, ki smatra kot glavno nalogo koncentracije razčiščenje vprašanja sporazuma in torej uvedbo nove metode v tretiranju spora s HRSS, vendar so skušali to glavno programatično točko tudi že izkrenati z zahtevu, da se takoj povabi v kabinet tudi radičevce. Stvar pa stoji tako, da bi nova vlada morala sama zase najprej izdelati načrt sporazuma ter na tej osnovi pričeti pogajanja s HRSS. Takojšen pristop radičevcev brez garancij bi koncem koncev ustvaril le podobno situacijo, kakršna je izzvala sedanje krizo. Povsem partizansko stališče so zavzeli blokaši tudi glede predsedništva nove vlade. Akoravno bi naj vstopili v novi kabinet radikali, ki imajo sami skoraj dvakrat toliko poslancev, kakor takozvani ožji blok, zahtevalo blokaši vendar predsedništvo za sebe.

Konferenca se je danes razšla brez odločitev, ki jo je pričakovati jutri popoldne, ko se bo konferenca nadaljevala. Vse drugo mora biti postranski pogled, ako se pride do glavnega rezultata: vlade, ki bi trdno stonela na osnovah naše narodne in državne jedinstva resna in konkretno pričela razčiščevati naš notranji problem, ki je vsled nesrečnega Davidovičevega eksperimenta postal bolj kompliciran nego je bil kdaj.

Ni težko sestaviti poslovno vlado, ki bi mogla neovirano delati s parlamentom. Fezkača pa je v Radiču in razmerju državnega vodstva napram njegovi politiki. Jugoslavija in Radičeva sovjetska republika sta dva nezdružljiva pojma. Ena parola bo morala zatajiti.

Kriza je težka in tujno zahteva, da se jo reši tako ali tako brez odlašanja. Ni treba mnogo bistroumnosti, da se vidi komu v prilog bi slo zavlačevanje odločitev.

SKLICANJE FRANCOSKEGA PARLAMENTA.

Pariz, 17. oktobra. s. Ministrski svet je sklenil, da se zbornici sestane 4. novembra.

Konferenca pod kraljevim predsedstvom

NA PREDLOG LJUBE JOVANOVIČA SE JE VRŠILA POD KRALJEVIM PREDSEDSTVOM KONFERENCA OŽJEGA VLADNEGA BLOKA IN RADIKALOV. — ODLOČITEV SE PRICAŽUJE ZA DANES ZVEČER

Beograd, 17. oktobra. p. Dopoldne je bila v stanovanju g. Pašiča konferenca, katere so se udeležili Pašič, Pribečević, Ljuba Jovanović in Laza Marković. Po tej konferenci je Ljuba Jovanović odšel k ministru dvora Jankoviću, kjer je ostal od 10. do 11. Pri tej priliki je Ljuba Jovanović izročil Jankoviću pismen predlog za kralja. Kakor se je doznalo popoldne, je Jovanović predlagal kralju, da se pod kraljevim predsedstvom skliče konferenca šefov strank. Nato je Ljuba Jovanović prišel v radikalni klub, kjer je bila seja klubovega odbora radikalne stranke. Na tej seji je Jovanović namesto Pašiča, ki je lahko obolel, obrazložil situacijo — zvezi z zadnjimi dogodki. Za Jovanovičem je govorilo več poslancev, ki so vsi poudarjali enodušnost radikalne stranke glede situacije. Vsi so se izražali za koncentracijo v načelu, vendar tako, da bodo svoje pogoje precizirali šele tedaj, ko bodo vedeli, kdo je mandatar. V vsakem slučaju bodo radikali zase zahtevali predsedništvo vlade.

Po konferenci radikalnega kluba je bil od 13. do 14. na dvoru dr. Nišić. Med tem pa je bila od 7.30 zjutraj do 13. v predsedništvu vlade konferenca šefov bivših vladnih skupin. Tej konferenci sta prisostvovala tudi dr. Maček in dr. Krnjević. Po sestanku je Maček izjavil vašemu dopisniku, da vlada absolutno nič ne ve, kaj da pride in da le čaka, kaj bo odločila krona. Od 11. do 12. je bil v dvoru minister Pečić. Kakor nam zatrjuje, je bil pri kralju radi svojih resornih poslov.

Beograd, 17. oktobra. p. Konferenca, ki jo je predlagal Ljuba Jovanović se je sestala ob 17. popoldne. Na to konferenco so bili povabljeni Ljuba Jovanović, Marko Gjurčić, Marko Trifković in Milan Srškić, na drugi strani pa Davidović, Kumanudi, Korošec in Spaho. Konferenca je trajala od 17. do 19. Po konferenci se doznava iz krogov vladnih strank, da se pogajanja vrše v zelo prijateljskem tonu ter se izjavlja, da se je dosegel načelni sporazum za koncentracijsko vlado radikalov z Davidovičem, Korošcem in Spahom.

Grožnje hrvatskih blokaških listov

OKROŽNICA HRVATSKE ZAJEDNICE PROTI KRONI. — AGRESIVNOST OFICIJELNEGA RADICEVEGA DNEVNIKA.

Zagreb, 17. oktobra. Današnji «Hrvat» priobčuje na uvodnem mestu okrožnico Hrvatske Zajednice, s katero v tonu ogorčenja nad demisijo Davidovičeve vlade poziva svoje organizacije, da privolijo v opredelitev stranke za republikanizem. Ker pa organizacije Hrvatske Zajednice fungirajo le še kot afilijacije Radičeve stranke, članstvo pa že zdavnaj miselno in programatično inkorporirano v HRSS, in ker «Hrvat» fungira kot Radičeva oficijelno dnevno glasilo, je okrožnica Hrvatske zajednice smatrati kot posreden radičevski protest proti kroni.

Okrožnica pravi, da so poslednji dogodki v Beogradu izzvali v vsej hrvatski javnosti izredno globok utis. Iznenada in brez pravega povičja je Davidovičevemu kabinetu, ki je užival vse zaupanje hrvatske javnosti, vlada bila odvzeta. S tem se je kršilo načelo parlamentarne vladavine. Drugi ustavni faktor je prišel v nasprotje z večino skupščine. Nasprotje med obema faktorjema se ni poravnalo, zato ni izključeno, da se pretvori v trajen spor. Kršitev parlamentarne načela znači poskus vračanja k politiki sile. In zato je s kršenjem parlamentarne načela kršeno tudi načelo sporazuma.

Ako bi se politika drugega ustavnega faktorja še nadalje kretala v pravcu, ki je obeležen z odstavitvijo Davidovičeve vlade, bo treba razmisлити, ali Hrvatska Zajednica še nadalje lahko zadrži v svojem programu točko monarhizma, ki jo je do sedaj obdržala, dasiravno je že večkrat imela povoda, da se ga odreče tudi programatično, dočim je praktično že izgubila interes, da bi se za monarhizem ogražala.

V zadnjem času je HRSS, kot predstavnik hrvatskega naroda, kot že večkrat prej, dala take dokaze svoje pomirljivosti in svoje želje za sporazumom, pa to celo glede državne oblike, da se je moglo smatrati, da za dosego sporazuma ne obstaja več nobena težnja zapreka. Ko pa naenkrat drugi ustavni faktor na parlamentaren in protustaven način odstavlja vlado sporazuma in s tem stavlja v problem tudi načelo narodne vladavine in sam sporazum, se ne more več obdržati načelo monarhizma, zakaj delo sporazuma ruši oni faktor, ki bi baš s sporazumom naroda hrvatskega in naroda srbskega moral biti ohranjen.

Obenem objavlja «Hrvat» posebno agresiven članek od naslovom «Izjavi Hrvatske». V njem označuje odstop Davidovičevega kabineta kot atentat na parlamentarnost.

hom. Iz vrst bivših vladnih strank se tudi lansirala, da so radikali pristali na to, da Davidovič obdrži predsedništvo vlade, radikali pa da obdrže predsedništvo narodne skupščine ter da se bo vprašanje sodelovanja z radičevci reševalo jutri. Sploh je konferenca imela le značaj predrazgovorov, definitivna odločitev se pričakuje za jutri zvečer.

Jutri bo seja vseh poslanskih klubov, na katerih bodo razpravljali o situaciji in na katerih se bodo dale instrukcije za sejo pod kraljevim predsedstvom, ki se nadaljuje v soboto ob 17. zvečer.

Beograd, 17. oktobra. p. Po popoldanskim konferencah na dvoru je ostal Davidović še sam dalj časa v avdijenci, nato pa je kralj odšel na sprehod. Ob 20. zvečer je sprejel v avdijenci generala Hadžića. Ljuba Jovanović je po konferenci odšel v stanovanje g. Pašiča in mu poročal. Nato je Pašič govoril s Pribečevićem. Tudi Jovanović je prišel v radikalni klub in poročal poslancem o svojem razgovoru na dvoru. Radikali so nocoj naglašali, da so popolnoma enodušni ter da v njihovih vrstah ni nikakega razcepa v mišljenju. Radikalna stranka pristaja na to, da vstopi v koncentracijsko vlado, vendar pa se bo o podrobnostih pogajala samo tedaj, ko bo vedela, kdo je mandatar krona. Vsi so naglašali željo in potrebo, da nacionalni blok ostane kompakten. Davidović je po konferenci in avdijenci sprejel doktorja Mačka in Krnjevića ter jima razložil rezultat svoje konference na dvoru. Popoldne je obiskal g. Pašiča na stanovanju tudi minister dvora Janković.

DANES SE SESTANE SKUPŠČINA NA KRAJNO FORMALNO SEJO.

Beograd, 17. oktobra. p. V narodni skupščini je bil danes nabit oglas, da se jutri ob 9.30 vrši seja narodne skupščine. Na tej seji bo predsednik naznanil, da je vlada v ostavki, nakar bo prečital ukaz o zaključitvi izrednega zasedanja narodne skupščine in o sklicanju rednega zasedanja skupščine dne 20. oktobra. Ukaz je kralj nocoj že podpisal.

tarizem in ustavnost preti: Ako se ne odpravijo taki protiparlamentarni in protustavni eksperimenti ter se ne preneha s trajnim izizvajanjem Hrvatov, bo hrvatski narod prisiljen, da si poišče drugo politično orijentacijo v popolni in mirni zvesti, da je za izboljšanje odnošajev med srbskim in hrvatskim narodom storil vse, kar je mogel. Seveda, kakor Hadžićeve motivacije tako tudi ostale dokaze Radičeve nelojalnosti odklanja «Hrvat» z lahkom gesto, da se je sicer tuhtant zgodilo kaj žalostnega, ali vendar nič tragičnega niti opasnega.

V svojih novih informacijah iz Beograda navaja «Hrvat», da je dr. Mačkova grožnja s ponovno abstinenco HRSS, povzročila med radikali konsternacijo. Odgovornost za posledice rušenje parlamentarnih načel pada na radikale, katere je še bolj zmedel sklep, da blok ostane kompakten in da tudi v volitve pojde zajedno. In to bi pa radikali stranki utegnili roditi katastrofo. Nadalje javlja «Hrvat», da ima koncentracija slabe izgleda, ker HRSS in ves blok čvrsto vztrajajo na tem, da radikalna stranka v celoti ne more priti v koncentracijo, temveč samo oni elementi, ki so za Davidovičevu politiko.

NEMORNA POLITIKA Z INVALIDI.

Beograd, 17. oktobra. p. Davidović je po svojih ludeh pozval Pera Lazarevića, predsednika Udruženja vojnih invalidov, naj gre h kralju in ga prosi naj skupščina sprejme vsaj še invalidski zakon, četudi se potem razpusti. V resnih političnih krogih se ta gesta g. Davidoviča smatra kot zelo nemoralna, tembolj, ker je znano, da vlada ni hotela ničesar storiti, da se s sedanjim proračunom zagotovi invalidom izboljšanje.

INTERNACIONALNA KONFERENCA ŽELEZNIČARJEV.

Beograd, 17. oktobra. p. Mednarodna konferenca železničarjev se bo vršila 11. novembra v Bologni. Razpravljati bodo o železniškem prometu v Srednji Evropi. Te konference se udeležijo tudi naši železniški strokovnjaki.

SADNA RAZSTAVA V BOSNI.

Sarajevo, 17. oktobra. p. V času zemljoradniškega kongresa, ki se vrši 19. in 20. t. m. v Prijedoru v Bosni se bo, vršila tam sadna razstava iz vse Bosne in Hercegovine.

Pred desničarsko vlado v Nemčiji

NENADEN PREOBRAZ V MARXOV POLITIKI. — NACIONALCI STOPIJO V VLADO.

Berlin, 17. oktobra. s. Po večtedenski krizi je danes Marxov kabinet sklenil nov izhod, poizkusiti hoče sestati nezasedena ministrstva, prometno in pravosodno ministrstvo s tako zvanimi ministri strokovnjaki, ki stoje blizu nemškemu nacionalcem. Nemško nacionalci v kabinetu ne bodo oficijelno zastopani. Vendar pa bo ta kabinet imel značaj meščanskega bloka ter bo vsled tega moral računati z ostro opozicijo socialnih demokratov.

Pariz, 17. oktobra. j. Iz Berlina poročajo: Državni kancelar dr. Marx je sklenil, da razširi svoj kabinet na desno ter je nocoj ponudil nemškemu nacionalcem štiri portfelje, in sicer mesto podkancelarja ter ministrstva za notranje zadeve za gospodarstvo in za promet. Kanitz, ki

sicer oficijelno ne pripada nemško nacionalni stranki, bi obdržal prehranjevalno ministrstvo. Nemško nacionalci so to ponudbo državnega kancelarja pozno ponoči sprejeli.

To je najnovejša presenečenje v tridesetih tednih nemške krizi. Še predvčerajšnjem je državni kancelar dr. Marx glasoval proti razširjenju kabineta in še včeraj je po posvetovanjih izjavil, da smatra nadaljna pogajanja s strankami za neumestna in da bo vlada v tem brezupnem položaju že sama odredila vse potrebno. To se je splošno računalo kot napoved, da bo razpuščen parlament. Ker pa so se vsi ministri na sinočnji seji izjavili proti razpustu parlamenta, so se danes dopoldne zopet pričela pogajanja s strankami.

Borba za zeppelinke delavnice

FRANCIJA JE KUPILA PATENTE. AMERIKA SE POTEGUJE ZA CELE DELAVNICE. — FRANCIJA OPUŠČA ZAHTEVO PO NJHOVI RAZRUŠITVI?

Pariz, 17. oktobra. s. «Journal» piše: Točno je, da je francoska družba kupila patente Zeppelinove družbe (glej rubriko »Po svetu«), da uredi zračni trgovinski promet v Franciji. Ta francoska družba je predlagala, da bi Nemčija na račun reparacij gradila Zeppeline tudi za Francijo. S tem bi se doseglo, da se ladjedelnice dve leti še ne bi uničile.

Pariz, 17. oktobra. s. Medzavezniška komisija je najbrže zahtevala uničenje ladjedelnice v Friedrichshafnu, Nemčija pa se bo obrnila na alitirane in asociirane države, ki bodo nato poročale vrhovnemu medzavezniškemu svetu. Listi menijo, da se bo Francija uklonila mnenju tega Sveta, tudi če se izreče proti uničenju tvornic.

Lakehurst, 17. oktobra. s. Eekener, kapitan Z. R. III, potrjuje vest, da bo v kratkem odpotoval v Akron (Ohio), da se posvetuje s zeppelinso družbo Goodyear, kako bi se mogle vse naprave za gradnjo Zeppelinov, ki se nahajajo v Friedrichshafnu, prenesti v Ameriko. — Vodja te družbe upa, da bo uspeh Z. R. III. pripomogel do tega, da se bodo mo-

gli graditi še enkrat večji zrakoplovi, ki bodo prevažali transatlantsko pošto.

Newyork, 17. oktobra. j. General Edward naznanja, da se bo ustanovila ameriška zeppelinška družba. V dveh letih bi se upostavile zračne zveze s Kalifornijo, Južno Ameriko in Evropo.

Družba Goodyear je sinoči v hotelu Waldorf dala na čast posadki Z. R. III. dine. Ameriško časopisje piše ugodno glede zahteve Nemčije, da se naprave v Friedrichshafnu ne bi uničile. Javno se je pokazalo, menijo listi, da so Zeppelinji z ozirom na njihovo velikost za vojne svrhe neporabni.

Listi javljajo o zanimivem postopanju ameriške carine nastopno: Carinske oblasti so v Lakehurst odposlale carinskega uradnika, ki bi moral čakati tam štiri tedne ter ugotoviti ali bo ameriška vlada vzela v svojo posest Z. R. III. V nasprotnem slučaju bi moral balon zacinirati. V nemških krogih se opozarja na to, da bi se moral dovoliti povratek zrakoplova tudi brez carine, čeprav ameriška vlada ne bi vzela v svojo posest zrakoplova, ker je Z. R. III. dospeval v Ameriko na poziv ameriških oblasti.

Francija priznava Rusijo

Pariz, 17. oktobra. «Journal» priobčuje vsebinsko note, ki jo je v sredo dovršila komisijka seja pod predsedovanjem senatorja de Monzie, in ki se odpošlje sovjetski vladi. Nota šteje le 60 vrst. Govori brez okolnosti o priznanju sovjetrov kot edine de iure obstoječe vlade v Rusiji. Priznanju ni priložen nikak pogoj. Navzlic temu si Francija pridržuje vse pravice in interese, ki jih smatra potrebne urediti v bodočnosti. Nota priznava potrebo, da se morajo najti kompromisi, ki bodo zahtevke starih upnikov Rusije in potrebo gospodarske okrepitve spravili v vzajemno soglasje.

RUSKO-NEMŠKA TRGOVINSKA POGAJANJA.

Moskva, 17. oktobra. s. Pričetkom novembra se bodo pričela pogajanja za rusko-nemško trgovinsko pogodbo.

NEVTRALNA CONA MED GRČIJO IN TURČIJO.

London, 17. oktobra. j. Mednarodna razmejitvena komisija za določitev nevtralne cone med Grčijo in Turčijo je v zmislu lausanske pogodbe pričela svoje delo.

OBNOVITEV POGAJANJ ZA NAŠE POSOJILO V ANGLIJI?

London, 17. oktobra. j. Jugoslovenska vlada je obvestila firmo Armstrong, da je pripravljena zopet pričeti pogajanja s to firmo, ki so bila prekinjena spomladi, ako Bleerova skupina ne bi mogla dobiti v Ameriki manjkajočega zneska za posojilo Jugoslavi.

SLAVA OSVOBOJENJA MESTA VELES.

Beograd, 17. oktobra. r. Dne 29. t. m. bo mesto Veleš proslavilo svoje osvojenje. Isti dan bo 28. pešpolk slavil svojo slavo. Pri tej priliki se bo sbovesno odkril spomenik vojvodi Jovanu Babunskemu, katerega je postavilo udruženje rezervnih oficirjev in vojakov.

PROSLAVA CVILICEVE 30-LETNICE.

Beograd, 17. oktobra. r. Jutri popoldne bo v dvorani starega vseučiliškega poslopja v proslavo 30-letnice delovanja univ. prof. dr. Jovana Cvijića slavnostna seja beograjskega vseučiliškega društva in beograjskega vseučiliškega instituta. Na to slavnost bodo prišli kralj, Davidović in dr. Korošec ter beograjski patrijarh.

Grozote kitajskih nemirov

London, 17. oktobra. j. Bitka za Kanton se je končala včeraj z zmago Sunjatsena. Mednarodne brodogradne strojevalnice ladje nasprotnikov, ki so usidrane pred Kantom, da bi preprečilo obstrejanje mesta od morja.

Pariz, 17. oktobra. s. «Chicago Tribune» javlja iz Pekinga: Ze tri dni je vsaka železniška zveza iz Pekinga proti obali prekinjena, čeprav se je Kitajska v pogodbi iz leta 1919. obvezala, da bodo tuzemci v prestolici vedno imeli zvezo z morjem.

PRIMO DE RIVERA DIKTATOR TUDI V MAROKU.

Madrid, 16. oktobra. s. Kralj je sprejel demisijo vrhovnega komisarja v Maroku generala Alzupuru ter imenoval generala Prima de Rivero za vrhovnega komisarja in poveljnika v Maroku. Primo de Rivera ostane tudi nadalje predsednik direktorija.

VAHABITI VNDARLE ZASEDLI MEKO.

London, 16. oktobra. s. Kakor poroča «Times», je angliška vlada dobila uradno vest, da so Vahabiti po svojem prihodu v Mekko oplenili kraljevo palačo ter hiše bogatašev.

Borza

17. oktobra:

CURIE: Beograd 7.35, New-York 521.50 London 23.40, Pariz 27.35, Milan 22.75, Praga 14.475, Budimpešta 0.00675, Bukarešta 2.775, Sofija 3.75, Dunaj 0.00735.

DUNAJ: Beograd 1006 do 1010, Budimpešta 91.55 do 92.65, London 318.30 do 319.300, Milan 3089 do 3101, New-York 70.905 do 71.165, Praga 2113 do 2123, Sofija 513 do 517, Curib 13.620 do 13.670, dinarji 997 do 1003, lire 3070 do 3090.

PRAGA: Beograd 47.95, Rim 147.75, London 152.30, Curib 650.50.

BERLIN: Beograd 5.915, Milan 18.31, Praga 12.48, New-York 4.19.

LONDON: Beograd 318, Berlin 18.883, Pariz 83.70, Milan 102.80, Curib 23.37, New-York 449.25, Dunaj 318.000, Bukarešta 825, Budimpešta 345.000, Praga 150.75.

NEW-YORK: Beograd 142.50, Milan 430.50, Pariz 525.25, Curib 1920, Dunaj 14.12, Praga 298, Bukarešta 54.20, London 440 ens osminka, Budimpešta 18.25.

Pravi vzroki krize

Ljubljana, 17. oktobra.

Klerikalni glasnik je načel diskusijo o vzrokih vladne demisije. Povsomo pravilno polaga »Slovenec« težisce razlogov na Radića, seveda pa z licemerskim razsojevanjem, češ: Radić je s svojimi izjavami deloma res dajal gradiva intrigantom, a obenem je podal tudi izjave, ki bi spričo Radićeve preteklosti morale vsakogar zadovoljiti in se smatrati za evolucijo Radićevega iztreznjevanja. No, stvar je malo drugačna.

Stjepan Radić se je po svojih propagandnih avanturah, ki gotovo niso dvignile ugleda naši državi, svobodno vrnil v domovino. Njemu na ljubo so se suspendirali obstoječi zakoni in Davidovičeva vlada mu je z vso ustrezljivostjo šla na roko. Podpirajoč Davidovičev kabinet je Radić, dosepeši direktno iz Moskve, postal gospodar situacije. Radić je dobro pojmoval svojo ulogo in ni maral zaveznikom kaliti prvega veselja, temveč jih je z vračanjem lojalnih zdravje uterjal v prepričanju, da ga pot vede k spokorjevanju. A dočim je Davidovič vztrajal v navdušenju pobratimje, je Radić že začel neovirano razpletati svoje niti. Na zborovanju v Varaždinu je začel pretiti, da bo zlomil vojaško sabljo. V Zagrebu je sicer v obliki nekega plebiscita dal privolitev za vstop svojih kandidatov v kabinet, označujoč to samo kot potreben provizorij, dokler se v Zagrebu ne etablira njegova lastna vlada in hrvatski sabor. Davidovič je požiral neprimliko za neprimliko, toda vztrajal z očetovsko obzirnostjo, dočim je Radić svobodno govoril in deloval dalje. Uspehe njegovega početja je končno prelustrirala demisija generala Hadžića.

Motivacija Hadžićeve ostavke je razsvetlila škodljivost sporazumaške politike, ki je samo prekrivala črna destrukcije, vjedajočega se bolj in bolj v narodni in državni organizem. Razkrila je sramoto, da v tej državi destruktivni elementi po mili volji izvršujejo propagando proti samim državnim temeljem in brezumno gonijo proti njenim prvim institucijam, dočim je notranji minister na par prostih denuncij stavil armado in njene predstavnike pod kontrolo svojih organov. Niso torej bili pod nadzorstvom reda in pravice člani moskovske seljaške internacionale, republikanski agitatorji in derviši separatizma, pač pa moške solunske fronte, predstavniki armade in pronsirani nacionalisti. Demisija generala Hadžića je pojasnila, da vlada, ki s plaščem nekega mezenega sporazumevanja daje le potu ho separatističnim mafijam, ne more

več uživati zaupanja krone, vrhovne čuvarice ustave in obstoječega državnega reda.

S Hadžićevo ostavko je torej kriza vlade postala očitna. Toda Davidovič, podprt z vsemi Radićevimi kriplici je ignoriral obzirne migljaje in pričakoval obstojne Radićeve odrešilne izjave zastran »drugačnega ustavnega faktorja«. A kaj smo čuli v Vrhpolju? Nov demagoški govor v stilu stare Radićeve ordinarnosti, poln psovok o budalih, svinjah, volkovih in sabljah. Le s senco ironije je Radić omenil, da Karagiorgijević niso strahopetci, vendar da se je kraljevsko žezlo razbilo na ledjih hrvatskega seljaka in da se ne da več s spago zvezati. Končno je smatral umestno povdariti, da Hrvati morajo biti modri in lokavi, kakor kaže in da zato nikdar batinaš ne bodo vedeli, kaj Hrvati mislijo. V Vrhpolju je Radić zbral okrog sebe predstavnike narodnih manjšin, a istočasno je bil v dunajski »La federation balkanique« tudi že tiskan njegov članek o treh področjih balkanske federacije, ki je najočitnejši koncept Radićevih zasnov: Da z vsemi mogočimi zvezami in strnjanimi silami zakletih sovražnikov te države obkroji Srbijo in jo izollira, ob njenih stiskah pa razpoji balkanske seljaške republike, katerim bi dominirala njegova Velika Hrvatska s Slovenijo vred...

Kje je tu še govora o sporazumu? Radić se je dobro zavedal, kako potreben mu je Davidovič kot most k cilju, zato ga je z vsemi kriplici tškal v fotelji. Davidovič je bil lutka v Radićevih rokah in uspeh dvomesečne egide »reda, pravice in svobode« je le v Radićevi afirmaciji. Radić je znal svojim zaveznikom zvezati roke, dočim je sam imel razvezane napram vsakomur. Ne upoštevaje, v koliko se je Radić pod sporazumaško vlado vsidral tudi v revirjih svojih zaveznikov, klerikalcev in spahovcev, je končno vendar moralo biti jasno tudi za režimce, da je situacija nevzdržna, kajti prav upravičeno se je sumilo tudi v režimskih krogih, da Radić ni maral podrobnege tretiranja, temveč da je stremel edino za volitvami. Zato se je tudi njegov govor v Vrhpolju komentiral kot močna taktična poteza za padec Davidovičeve vlade v pričakovanju, da kroni koncem koncev ne bo preostajalo drugo kot volitve, glede katerih je seveda Radić računal z največjo verjetnostjo, da jih dobi Davidovič. V koliko se je varal, bodo pokazali bližnji dogodki.

Demisija Davidovičeve vlade ni bila le neizbežna, temveč je prišla v poslednjem primernem trenutku, da jo nadomesti širša, resnejša koncepcija, pa naj bo ta že kakršna hoče. Šla je kakor zamorec, a ne le da ni izpolnila svojih dolžnosti, temveč povzročila le kvar defetizma, izgubo časa in pogreške, katerih posledice se bodo šele pokazale.

Pomen 20. oktobra

Zakaj bi morala biti kriza do ponedeljka končana.

V politični krizi, ki jo sedaj preživljamo, se opetovano naglašajo pomen 20. oktobra, češ do tega dne mora biti odločitev tu in imenovana nova vlada ali pa Narodna skupščina razpuščena. Akoravno ta datum načelno ni tako odločilnega pomena, je vendar velike važnosti v politično-taktilnem oziru.

Naš parlament ima kot zakonodajno telo normalno štiriletno življenjsko dobo (parlamentarna perijoda). Ta perijoda je razdeljena zopet v štiri glavne oddelke, redna zasedanja. Ustava predpisuje, da se mora Narodna skupščina sestati vsako leto 20. oktobra k svojemu rednemu zasedanju, ki se ne sme prej zaključiti, dokler ni sprejet proračun za prihodnje budžetno leto.

Po potrebi skliče kralj med letom parlament k izrednim zasedanjem kadar in kolikokrat hoče. Izvzemši slučaja, da proračun še ni sprejet, ima kralj tudi pravico, da vsako parlamentarno zasedanje kadarkoli hoče zaključi, vendar mora v dotičnem ukazu tudi določiti, kdaj se parlament zopet sestane. Povsem neomejeno pravo ima kralj glede razpusta parlamenta. V tem oziru ne velja nobena omejitev, krona je le obvezana, da istočasno razpiše volitve, ki se morajo vršiti v roku treh mesecev in da skliče novo Narodno skupščino, ki se mora sestati najkasneje štiri mesece po razpustu starega parlamenta.

Is navedenega sledi, da je 20. oktober po Ustavi določen avtomatičen rok, ko se Narodna skupščina mora sestati. Ta rok se ne da odložiti s kraljevskim ukazom. Krona ima seveda pravico, da parlament razpusti tudi na sam dan 20. oktobra. Konkretno rečeno: Naša Narodna skupščina se mora sestati v ponedeljek 20. tega meseca, ako do takrat ne bo razpuščena.

Prvo opravilo vsakokratnega rednega zasedanja parlamenta pa je njegovo novo konstituiranje. S pričetkom prve seje rednega zasedanja ugasne funkcija dosedanjega predsedstva in preide za nekaj trenutkov na najstarejšega poslanca, ki je po zakonu poklican, da vodi volitev novega predzida, predsednika, dveh podpredsednikov in skupščinskih tajnikov.

Volitev predsedništva parlamenta je naravno v najožji zvezi s celotno politično situacijo. Normalno je, da sta predsednik Narodne skupščine in predsednik vlade iz iste politične grupacije in to večinske. V tekočem izrednem zasedanju je bilo sicer drugače in pripada predsednik Jovanović opozicijski grupaciji, to je

vdarili, prvi posel parlamenta v novem rednem zasedanju. Teoretično bi se dalo morda zamisliti, da starostni predsednik soje v ponedeljek z ozirom na ostavko vlade odgodi ter parlament pristopi k volitvi prezidija še le potem, ko je imenovana nova vlada. Predpostavka za to bi bila, da je demisija vlade v Narodni skupščini že službeno objavljena, ker starostni predsednik gotovo nima te pravice.

Ker je danes sklicana seja parlamenta, akoravno za to ni stvarne potrebe (ker v odborih še ni nobeno delo gotovo), se morda misli na zgornj označeni izhod. Na današnji seji Narodne skupščine bo očitno lo prečitano demisijsko poročilo vlade in ničesar drugega.

Interesantno je, da pride kot starostni predsednik v poštev predsem Nikola Pašić, ki je najstarejši poslanec. Ako bi Pašića ne bilo, je za njim najstarejši radićevac Tomo Jalžabetić, a tretji radikalni poslanec Oraovac iz Črne gore.

Volilni boj v Angliji

London, 15. oktobra. Anglija stoji sredi volilnega boja. Vse tri glavne stranke so že izdale svoje volilne manifeste in neštete mase letakov so preplavile celo deželo. Samo konservativci so prve dni razposlali čez 350 tisoč izvodov svojega manifesta v svoja volilna okrožja. Glavna karakteristika letošnjih volitev je, da se odločilni boj ne bje med obema zgodovinskima strankama, liberalno in konservativno, temveč je med njima nastalo nekako premirje, ker sta obe obrnili ost napada v prvi vrsti na delavsko stranko, ki se, rojena iz prav skromnih začetkov, namerava hoče povzpeti na volilno mesto.

Pri lanskih volitvah je Labour Party izbojevala eno tretjino vseh mandatov čeprav je zanj glasovala komaj ena četrtina volilcev. Ta izid ima zahtevati volilnemu sistemu, ki daje mandat onemu kandidatu, ki je združil nase relativno večino glasov. Letos obstoja med konservativci in liberalci tendence, da po možnosti ne dopuste labouristov, da bi izkoristili v svoj prid njihovo razcepjenost. Tako je prišlo doslej do enotnih kandidatov proti delavski stranki že v 40 volilnih okrajih. Kjer ima več izgledov liberalce, so umaknili konservativci svojega kandidata in priporočajo svojim volilcem, da glasujejo za liberalce in narobe. Tako ostane n. pr. tudi Lloyd George brez konservativnega protikandidata v svojem volilnem okrožju Cornwall. Tudi Asquitha bodo podpirali konservativci proti delavski stranki. Njuna izvolitev je torej zagotovljena, dočim bo Macdonald sam imel precejšnje težave, ker so konservativci sklenili, da bodo proti njemu podpirali liberalnega kandidata.

Delavska stranka ne bo mogla dosledno izvesti sklepa strankinega kongresa, po katerem ne sme kandidirati komunistov. Razine njene sekcije so že postavile komunistične in levoradikalne kandidate. Tako je Indice Sakiatvala kandidat za okrožje Baterses + North in levičar Paul, ki je na nedavnim strankinem kongresu najodločnejše protestiral proti izključitvi komunistov, kandidiral v okrožju Rusholm v Manchesteru. V Manchesteru kandidira tudi komunistični časnikar Campbell, radi kojega je prišlo do razpusta parlamenta. Poleg teh radikalcev ima delavska stranka tudi desne kandidate. Tako nastopa Baldwinov sin v srednji Angliji v njenem imenu. Pet liberalcev, ki so šele v zadnjem času prestopili k delavski stranki, med njimi bivši stanovnijski minister Addison, bodo sedaj oficijelni kandidati Labour Party. Da si pridobijo glasove invalidov, kandidirajo delavci dva v vojni ranjena Italca in dva vojna invalida s ostreljenimi nogami.

Nešteti shodi se vrše v celi deželi. Liberalci so otvorili kampanjo z velikim shodom v Queens + Hallu, kjer sta nastopila oba njihova voditelja, Lloyd George in Asquith s topovi največjega kalibra proti Macdonaldu in delavski stranki.

Baldwin je otvoril konservativno kampanjo danes dne 15. t. m. in je razvil vso ironijo proti Macdonaldu in labouristični vladi. »To je lahkomična vlada, ki je obliubovala gore in morja, pa se ji ni posrečilo rešiti najvitalnejših nacionalnih problemov, kot je brezposelnost, ki je tudi v teh zadnjih mesecih nevarno narastla«. (Danes je že 1.115.000 brezposelnih v Angliji).

Delavska stranka na te napade krepko odgovorja s protitudarci. Macdonald se je v terek odpeljal z znamenitim avtomobilom, ki je povzročil toliko prahu v angleški javnosti, v Glasgow, kjer je imel prvi večji volilni govor v nabito polni dvorani sv. Andreja. Sprejeli so ga s pesmijo »Rdeči prapor« in on je izjavil, da delavska stranka nikoli ni bila v boljsem položaju, da nadaljuje započeti boj. Konservativci in liberalci so se združili proti Labour Party, ker so se prestrašili globokega zaupanja, ki ga uživa ta stranka v narodu. Odločno je branil svojo politiko in je izjavil, da je bil mednarodni vpliv Velike Britanije na nivoju ruskega rublja tedaj, ko je on prevzel vlado. Danes pa je Anglija zopet zavzela ono mesto, ki ji pripada.

Karakteristika današnje volilne borbe je »boj proti rdeči nevarnosti«, ki zbija obe tradicijski stranki. Delavska stranka napoveduje nacionalizacijo rudnikov, prometnih sredstev in »Angleške banke«, liberalci in konservativci pa so le za zboljšanje današnjega stanja potom reform.

Mnogo se ugiba o volilnem izidu in dela se polno stav. V City se danes pripisuje konservativcem 305 mandatov, liberalcem 105 in Labour 205. Poslujejo pa tudi že zavarovalnice proti eventualni delavski zmagi...

Politične beležke

«Slovenčeva» nezaupljivost. Škofov list blagruje Radića, da se je začel spreobračati in tolmači njegove dvorezne izjave v prid evolucije. Zanimivo je, da »Slovenec« tako velikodušno oprošča Radiću vse bivše in tekoče grehe, vso republikansko demagogijo in ves defetizem med masami in tudi njegovo gonjo proti škofom, a vse zavoljo nekaterih drobtin lojalnosti in prigodnih dr. Mačkovih napitnic. Nacionalnemu bloku, čigar glavni greh je volja za obstoj države na osnovi edinstva in njegovim voditeljem, pa »odreka« zaupanje. Ako bi bil »Slovenec« vsaj nekoliko pravičen in pošten, bi politike nacionalnega bloka ne mogel postavljati v paralelo s politiko g. Radića. »Slovenec« v ostalem tudi dobro ve, da bi nihče tako ne pozdravljaj konverzitstva Radića, kakor napredni ljudje: vsaj bi se potem naglo pokazalo, da so klerikalci z Radićem bili le tako dolgo, dokler so upali, da bo ostal v svojih avanturah intransigent.

«Radić sam potrjuje vest, da je zahteval potni list. Na vesti, ki so začele krožiti v političnih krogih in v javnosti, da je Radić zaprosil za nov pasov v inozemstvo, odgovarja Radić sam in sporoča »Jutarnjemu listu«, da resnično

namerava v inozemstvo. A prošnja za pasov, da je vložil pred nekaj časom in sicer v namenu, da v Davosu na Švicarskem obišče svojega bolnega žeta dr. Vandekarja, nakar bi se podal v Pariz, kamor je bil že trikrat povabljen... Kakor zatrjuje »Riječ«, je Radićeva prošnja za pasov najnovejšega datuma, vložena šele zadnje dni, ko je demisija vlade bila že na ostrini noža. Z druge strani pa se zopet navaja, da je Davidovičevemu emisarju Gjoki Popoviću uspelo pregovoriti Radića, da se »takoj« poda v Beograd, kjer utedne pri reševanju krize biti konzultiran. Za enkrat je Radić ostal še v Zagrebu, pa se ne ve, če bo pasov potreboval, ali ne.

Po svetu

— Francija kupila Zeppelinove patente? Pariški »Journal« poroča, da je kupila neka francoska družba Zeppelinove patente za zgradbo vodljivih zrakoplovov. List je spozil tudi vprašanje, ali ne bi bilo umestno, da zahteva Francija, da zgradijo v Friedrichshafnu tudi znanjo zrakoplov »Z. R. III«.

— Nemško reparacijsko posojilo v Franciji. Vzgladu Newyorka in Londona bo sledil sedaj tudi Pariz. Baje vladati tam za nemško posojilo takšno zanimanje, da je francoska tianša podpisana že vnaprej, še predno je predana javni subskripciji. Po vesteh berlinskih in dunajskih listov je zanimanje za posojilo veliko tudi v Rimu, kjer bo subskripcija odprta 30. t. m. Na Italijo odpade od reparacijskega posojila 100 milijonov lir.

Slovenski volilci v Ptuj!

Zmaga gospodarsko-socialnega bloka združenih vseh slovenskih strank nad ptujsko nemškutarsko kliko je sigurna, ako izvrši vsak slovenski volilec v nedeljo svojo narodno dolžnost. Tudi v Ptujtu bi radi Nemci in nemškutari izzvali nekak plebiscit, kar se pa boje priznati javno iz strahu pred tretjo blamažo. Potrjuje pa to njihova skrajno teroristična in brezobzirna agitacija od moža do moža. Pokazimo, da je Ptuj slovenski, da smo pa tudi siti do grla nemškutarskega gospodarstva, nadutosti in zahrbtnosti.

V sveti borbi za slovenski Ptuj bomo pa tem temeljiteje obračunali s stoletnimi našimi nasprotniki, ako bo zmaga s sodelovanjem vseh ptujskih narodnih volilcev nad vse sijajna.

Vsi do zadnjega na volišče! Važen trenutek, ko gre za slovenski značaj mesta Ptuj, ne trpi nobenih omahljivcev in strahopetcev.

Volite vsi listo narodnega bloka in vrzite krogličo v

I. skrinjico

Danes ob 8. zvečer se vrši v Narodnem domu volilni shod narodnega bloka. Kdor je naš in čuti z nami, pridil!

Ptuj in volitve.

Za gospodarstvo v mestni občini se borijo tri stranke, in sicer slovenski narodni blok, jugoslovenska socialdemokratska stranka in nemška, oziroma nemškutarska »domača« stranka. Boj je hud in zlasti nemškutariji uporabljajo vsa sredstva, da pridobe na svojo stran vse omahljivce, ki jih je v Ptujtu zelo veliko, še več pa od Orngina in njegovih opredeljenih nemškutarije.

Slovenske stranke se bore pošteno, ker se borijo za pošteno stvar in cilj, med njihovimi kandidati ni janičareških odpadnikov, zato pa bo narodna stranka tudi sigurno izšla iz boja kot zmagovalka.

Socialdemokratji so izdali letak, s kojim ogrevajo že znane in obrabljene socialistične fraze in kličejo na boj proti buržujem, ki so se združili na listi narodnega bloka. Ne spuščajmo se v debato z njimi, vendar moramo ugotoviti, da je več buržujev na njihovi listi, kakor na listi narodnega bloka. Njih kandidati so dobro situirani posestniki, lastniki hiš, da celo avtomobilov in ekvipaž.

Naši nemškutariji pa so bili dobri učenci Orngrove dobe. Vsak najmanjši vpliv se izrablja, uslužbenstvo se komandira, vsaka organizacija, v kateri se vodijo odločilno besedo, mora služiti njih političnim ciljem. Sportni klub je že menda svetovno znan radi svoje pangermanske zagrizenosti; predsednik in odborniki so kandidati nemškutarske liste, istotako je s požarno brambo, ki je vrh tega že napravila svoj volilni Herbrummel.

Pri tem pa se ne sramujejo, če zahteva požarna bramba od naših slovenskih denarnih zavodov, da ji kupijo novo brizgalno, mesto pa naj garantira za najem posojila, ker ga še pod svojim režimom niso spravili dovolj v dolgove. Mestno hranilnico so nam ubili, njih lastni Vorschussverein pa odklanja vsako podporo.

Kandidat Fürthner zalaga s pečovom naš Dijaški dom in Mavliko, kandidat Blanke s knjigami in vsemi šolskimi potrebščinami, kandidat - mizar Murko izvršuje za te zavode vsa mizarska dela, kandidat - čevljar Rojke pa še vrh tega stanuje v mestni hiši. Seveda si morata obrusiti vse pete za zmago nemške liste postrežek Belanik in tukašnji zalagatelj Götzove

pivovarne Biber, ker sta že sita slovenskega kruha.

Veliko pa je naše krivde, da si gojimo te gade na lastnih prsih. To se razumeli Orngin in njegovi pristaši drugače in dobro še pomnimo, s kako trdo roko so vodili volitve. Kdor ni bil njihov pristaš in ni volil njihove klike, temu se je odvzel kruh in so ga poglali po svetu ali pa vsaj tirali v zapor.

Pri Mestni hranilnici je dobil kredit le ta, ki se je prodal z dušo in telom. Četudi je imela največ slovenskega popularnega denarja. Tem bolj se moramo čuditi izrecno našim denarnim zavodom. Naše posojilnice so bile svoj čas ustanovljene s težkimi žrtvami in težavami le za to, da varujejo slovenski življenj in ga rešijo nemških krepčijev. Danes pa najdemo med nemškimi kandidati masekogar, ki ga je postavila naša posojilnica na noge ali pa rešila poloma s svojim kreditom, kandidatu Tamm pa je postavila s slovenskim denarjem kar celo tovarno. Za to smo dobri in ker poznajo naši nemškutariji našo potrpežljivost, si upajo tudi z našim denarjem kandidirati zoper nas.

Zahtevamo odločno, da se vsaj tem, ki so kot kandidati nemške liste nastopili proti nam, odpove takoj vse kredit in marsikdo bo vendar prišel do spoznanja, da je slovenski kruh. Če zahtevamo od kmeta in delavca, da spoštuje geslo »Svoji k svojim«, moramo zahtevati to tem bolj od našega inteligenta in naših zavodov.

Ob volitvi pa bomo dobro šteli glasove, dobro zabeležili vse odpadnike, omahljivci in strahopetci pa si naj zapomni enkrat za vselej, da so Orngovi časi minili in da se ne povrnejo več. Pregovor pravi, da hodi vrh tako dolgo po vodi, da se enkrat razbije. Če naših nemškutarjev že pet let v Jugoslaviji ni srečala pamet, tedaj pa jih naj spametuje krulčji želodec.

To sem hotel pribiti kot nekdanji volilec Orngrove dobe in kličem še enkrat vsem volilcem ob zadnji uri: Ne dajte se premetiti po raznih Spruschnih, Saischegghih, Mitoschitschih, Slawitschih, Murschetschih, Wratschkih in njih agitatorjih, temveč glasujte vsi kakor en mož za narodni blok in vrzite krogličo v

I. skrinjico.

KANDIDATNA LISTA GOSPODARSKO SOCIALNEGA BLOKA

Odborniki.

- 1.) Dr. Senčar Matej, odvetnik.
- 2.) Blažek Anton, knjigovodja.
- 3.) Dr. Kotnik Franc, profesor.
- 4.) Macun Anton, trgovec.
- 5.) Lenart Franc, trgovec.
- 6.) Serona Vinko, učitelj.
- 7.) Pihler Blaž, krojač.
- 8.) Valentin Fran, mizar železničev.
- 9.) Mahorič Franc, gostilničar.
- 10.) Lenartič Fran, revident.
- 11.) Rupar Ivan, upravitelj.
- 12.) Gorup Josip, nadučitelj.
- 13.) Tobias Jakob, višji davčni upravitelj.
- 14.) Rajšp Jernej, trgovski pomočnik.
- 15.) Job Blaž, železničar.
- 16.) Korenjak Hinko, sedlar.
- 17.) Fras Ferdo, posojilniški uradnik.
- 18.) Dr. Fermevc Ivan, odvetnik.
- 19.) Prosnik Josip, mehanik.
- 20.) Kos Avgust, davčni asistent.
- 21.) Ribarič Mirko, finančni podinspektor.
- 22.) Zvegljč Anton, sodni kanclist v pokozju.
- 23.) Dr. Stuhec Bela, zdravnik.
- 24.) Rižnar Alojz, železničar.
- 25.) Novotny Josip, evidentni uradnik.

Velefilm

Carlos in Elizabeta

še danes

- v Elitnem Kinu Matica -
Predstave trajajo 2 uri. Začetek ob 1/4, 4., 6. in 1/2, 9.

Naši kraji in ljudje

Kongres južnih mest v Srbiji

Radi nadvse težkih razmer, v katerih se nahajajo občinske samouprave v južnih delih naše domovine in radi racionalnejšega izvajanja komunalne politike, je prišlo na inicijativno užitnega župana Ljube Romanovića že pred časom do skupne akcije za ustanovitve južnih mest v naši državi. Priprave so v kratkem dozele in 15. oktobra se je v Nišu sestal kongres za zaščito občinskih samouprav in za določitev skupnega temelja gospodarskega in kulturnega napredka srbskih in črnogorskih mest in mestec.

Na kongres so poslale svoje delegate številne občine Srbije. Južne Srbije in Črne gore, po vrsti: Aleksinac, Arandjelovac, Azanja, Bitolj, Beograd, Berovo, Vlačići, Ben. Boževac, Vranje, Valjevo, Veleš, Vučitrn, Djevdjelija, Valandovo, Zlot, Aleksandrova, Kačanik, Čičevo, Kraljevo, Kavadar, Kragujevac, Ivanjica, Kumanovo, Kruševac, Mladenovac, Negotin (ob Vardarju), Negotin (v Krajini), Novi Pazar, Nikšić, Lebane, Stip, Vlasotinci, Plevlje, General Janković, Skoplje, Djakovica, Leskovac, Prilep, Priština, Požarevac, Pirot, Kruševac, Otrid, Smederevo, Sveti Nikola, Senica, Struga, Telovo, Čuprija, Uroševac, Ub, Rača, Caribrod, Užice, Sabac, Varvarin, Paraćin, Prokuplje, Zajecar, Gostivar, Prijepolje in Niš.

Kongres se je začel s službo božjo v niški saborni cerkvi, kateri so prisostvovali delegati imenovanih krajev ter se poklonili srbskim žrtvam iz svetovne vojne. Po maši, katero je služil prota Tasa Urošević, je svedenik razkaval delegatom znamenito grobnico, v kateri leži okoli 150 ubitih srbskih svedenikov iz Niša in okolice, kateri so žrtvovali svoje življenje za vero in domovino.

Delegati so se nato podali v hotel «Evropa», kjer so izvolili predsedstvo kon-

gresa. Za predsednika je bil soglasno izbran župan niške občine g. Dragiša Cvetković, za podpredsednika Mitar Lazović, za drugega podpredsednika Nikola Sapundžić iz Skoplja, za tajnika pa predsednik djakovčke občine g. Crnoglavci. Poudarjal je, da so delegati sestali zato, da bodo gojili čim tesnejše stike, kakor to zamašlja projekt predsednika mesta Užice g. Romanovića, ki je izdelal načrt za zvezo južnih mest v naši državi. Nato je dobil besedo g. Romanović, ki je razvil govor v znamenju ostre kritike današnjega stanja občin napram državnim oblastem. Česti konflikti policijskih organov z občinskimi činitelji so pokazali potrebo, da se občine postavijo za zaščito svojih samouprav. Kongres, je dejal govornik, se je sestal predvsem radi tega, da razpravlja o vprašanju, dokod segajo proste roke in svoboda občin v denarnih zadevah. Občine morajo izposlovati ugodnost, da bodo njihovi odbori lahko čim svobodneje razpolagali z usodo svojih krajev ter jih na ta način dvignili na dostojno višino. Država nima čestokrat za napredek posameznih občin nobenega razumevanja, dočim lokalni upravni faktori dobro poznajo razmere in lahko stare mairske česar država ne more napraviti. Drugi govornik, g. Paunović, predsednik bitolske mestne uprave, je izjavil, da zahtevajo občine Južne Srbije in Črne gore nov zakon o občinah in občinskih samoupravah. Občine nočejo več biti orodje v rokah nadzorovalnih državnih oblasti in namen niškega sestanka je stvaren koncept za zakon, ki je nujno potreben.

Dnevni red niškega kongresa obsega sledeče točke: Odnos občin napram državnim oblastem ter dosednji zakon o občinah; kulturni, gospodarski, socialni in higijenski položaj naših občin ter pot do izboljšanja razmer; vprašanje eventualnega zaključka izvedenega posojila s pomočjo države in kolektivno garancijo vseh združenih občin ter končno organizacija srbskih, južnosrbskih in črnogor-

skih občin v svrhu dosege začrtanega cilja. V tem okviru zborovanje še traja in se koristne debate nadaljujejo.

Železniška proga V les-Stip dovrš na

Iz Niša poročajo dne 15. oktobra: Danes so bila dovršena zadnja dela na železniški progi Veleš - Stip. Prvi vlak pojde v Stip 17. t. m., ako ne nastopi kaka nepričakovana ovira. V Stipu se delajo velike priprave za čim bolj svečan sprejem prvega vlaka. Vlak bo dočakal in pozdravil predsednik štipske občine z meščanstvom. Na kolodvoru bodo sodelovale vse štipske šole z učiteljstvom in druge korporacije.

Slučaj je hotel, da se je delo na tej progi končalo z nečisto nečrečo. Inženjerske čete, ki so gradile progo pod vodstvom tehničnih strokovnjakov, so malone dovršile svoje delo brez nezd. Samo četa inženjerskega podpornika Muje Huseinovića je poimenovala neki klanec, v katerega je položila 20 min. Delavci so jih užgali. 19 min je eksplodiralo, dvajseta pa je ostala tiha. Podpornik Huseinović, ki je mislil, da so že vse eksplozije končane, je pohitel s par vojakov v klanec. Nečreča je hotela, da je inženjer prišel v bližino neeksplozirane mine baš v usodnem trenutku, ko je vrvice prigrabla do smednika. Mina je eksplodirala s tako silo, da je dvignila Huseinovića 25 metrov visoko v zrak, odkoder je moč padel na zemljo in se pri tem popolnoma raztreščil. Reče je bil na mestu mrtev. Z njim vred so bili ranjeni še trije vojaki, med njimi je dobil eden težke poškodbe, katerim bo najbrže podlegel.

Senzacionalni vinski proces v Mariboru

Maribor, 16. oktobra. Lansko leto je kupila gostilničarka Marija Orovič v Mariboru od bivšega orožnika in posestnika Franja Novačana v Lajtersbergu tri sode vina, o katerem so gostje takoj trdili, da mu je primešan jabolčnik in saharin. Mariborsko okrajno sodišče je obsodilo takrat Novačana radi prestopka živilskega zakona na denarno kazen, okrajno sodišče pa ga je oprostil, ker ni bilo prič, ki bi moge potrditi, da je ravno Novačan primešal vinu saharin. Tako je ostal krivec nekaznovan, dasi je bilo tukaj potrjeno vino. Pač pa je med Novačanom in gostilničarko nastala civilna pravda za kupnino za prodano vino.

Cez neka, mesecev je došla kletarskemu nadzorniku v Mariboru ovadba, da je Novačan spravil v svoj drugi vinograd 11 sodov takega s saharinom «zbožšane» vina, kakor ga je svoj čas prodal v Orovičevu gostilno. Kletarski nadzornik je v njegovi kleti v Peklu res našel 11 polovnjakov take vinovite pljache in poslal ovadbo državnemu pravdniku. Novačan je pri sodišču priznal, da je primešal vinu jabolčnik in dodal saharin, da bi se preskrbel s pijačo za delavce. Še predno je bilo sodno postopanje v tem slučaju končano, je bilo kletarsko nadzorništvo zopet opozorjeno, da je prodal Novačan v hotel «Pri zamorcu» štiri sode starega vina letnika 1921, ki morda tudi ni pristno. Kletarski nadzornik je takoj pri prihodu vina v hotel poskusil dobiti vino in ugotovil, da je na videz sicer dobro, da pa ima sumljiv sladki okus ter je izrazil sum, da je tudi v tem vinu saharin. Istega menja je bil neki slučajno navzoč inženjer, dočim so trdili hotelski stalni gostje, «dobri» poznavalci vin («Weinbeislerji»), da je vino pristno.

«Mánes», društvo ugodljajajočih umetnikov, je otvorilo pretekli petek v praškem občinskem domu svojo vsakoletno člansko razstavo. Prireditve so se udeležili skoraj vsi člani in razstavili bez 300 umetnin iz slikarstva, plastike in arhitekture. To je letos četrti velika razstava «Mánesa»; v njem veljajni umetniki so se udeležili mednarodne umetnošne razstave na Dunaju, češke grafične razstave v Švici in članske razstave v Ljubljani. Zadnja se preseli v zrčkem v Zagreb, kjer bo otvorjena v zrčkem novembra in pojde v decembru v Beograd, kjer jo priredi zveza ljubiteljev umetnosti «Cvijeta Zuzorji».

«De la», italijanska revija za književnost in kulturo, iz njenoja na Reki, je pravkar izdala zanimivo dvojno številko, v kateri se bavi tudi z našo književnostjo. Prof. Jovan Cvijić piše razpravo o temeljnih jugoslovenske kulture. Nato sledijo pesmi srbskega pesnika Alekse Santića (Moji noči, V kletki), troje Nazorovih prispevkov (med drugimi «Cvrtaki») in Otona Zupantića («Nočni sploem») ter «Otroci molijo». V reviji najdemo še narodne pripovedke, vzete iz Bogdanovičeve zbirke «Izbrane narodne pripovedke» ter klasično novelo srbskega realista Lazarevića «Sve do to narod pozlatiti».

Kletarski nadzornik je vzel vzorce iz vseh sodov in jih poslal v preiskavo drž. kmetijskemu kemijskemu zavodu v Mariboru, ki je ugotovil v vinu saharin. Pri razpravi je Novačan odločno tajil, da bi bil vinu, ki ga je sam pridelal in ki ga je za visoko ceno prodal hotelirki, primešan saharin, predložil je sodišču sprilčevala kmet. kemijskega zavoda v Ljubljani in kemijskega preizkuševališča v Zagrebu, da je vino pristno. Okrajno sodišče je zaslislalo kot izvedenca višjega kletarskega nadzornika Zabavnik, ki je pri razpravi zopet ugotovil v vzorcih vina sumljiv okus po saharinu, in ravnotežja mariborskega kmet. kem. zavoda inž. Mohorčiča, ki je po kemični preiskavi tudi ugotovil v vseh sodih saharin. Z ozirom na to je bil Franjo Novačan obsojen radi prestopka zakona o živilih na 5 dni zapora in 2000 dinarjev denarne kazni ali nadaljnih 40 dni zapra. Obtožilo zanj e tudi bilo, da so bili vzorci vina bernati, kar pri kvaliteti letnika 1921, ki je vseboval veliko alkohola, ne bi smelo biti, in da se je vino po Zabavnikovi izjavi pri pretakanju meseca februarja tako močno penilo, da so ostale dva do tri prste debele pene skoraj pet minut.

Obsojeni Novačan je prijavil vsklik in je predložil nove izjave ljubljanskega in zagrebškega kemijskega zavoda, da navzlic ponovni preiskavi vina nista našla v njem saharina. Ker so si zvedeniška menja tako nasprotovale, se je okrajno sodišče po predpisih kaz. pravnega reda obrnilo na fakultetno mnenja za ljubljansko univerzo. Ta je vino znova preiskala in našla v vzorcih vina iz vseh sodov saharin ter je iz enega vzorca dobila kristaliziran saharin poslala kot corpus delicti okrajnemu sodišču. S tem fakultetnim mnenjem je bil Novačanov zagovor definitivno ovržen kot neresničen in je bila pri današnji vsikilni razpravi potrjena sodba okrajnega sodišča, zadoščene je pa je dobil tudi mariborski kmetijsko-kemijski zavod, da res strokovnjaško in s popolno zanesljivostjo preiskuje vina.

Zanimiv rekord

Ljubljana, 17. oktobra. Tih in miren je bil večer. V gostilni pri «Amerikancu» v Florjanski ulici so se že zapirala vrata in malo preje sta skočili skozi vežo dve senci ter se izgubili na dvorišču. Čevljarski pomočnik Joško Kračman in deseti brat Korček Spindler sta se stisnila v kot in se globoko oddahnila. Potem sta pričela zopet nalahno tipati okrog sebe. Kmalu je zašumelo v senu in trudna sta si izkopala na hlevu vsak svojo luknjo in se zarila v mrvo. Nekaj časa sta opazovala skozi špranje migotaje zvezde, naposled pa je Joško začel prijateljevo smrčanje, ki se je raztegnilo za dobro minuto v enakomerno žaganje. Prizidnil je trudne veke, pogledal se enkrat na brata poleg sebe, nato pa zamižal in se zazibal še sam v sladki sen. V hlevu je semptajica brenil konj, se prestavljala kravica, sicer pa je vladal blažen mir.

Samo včasih se je v polsnu zazdelo Jošku, da ga ščeege na prsih nagajiva bilka, toda noč ima svojo moč in kopitarček je spal naprej. Po lestvi pa se je tisti hip plazil deseti brat. Brčkone ni zamogel doleteti čaru vabeče lune, ki je plavala gori v mogočnih višavah vsa srebrna in se le semptajica skrila za lahnen oblček, kakor se zapelje labud na jezeru v senco jelše, če ga nadleguje hudobnež. Korček se je spustil na tla, se zavil nato čez zid in njegov korak se je začel na prosti ulici. Res je, deseti brat nima obstanka in Korček je zavil po cestah na desno in levo. Naenkrat se je znašel tam gori v Šiški in ker je luna utonila še čisto v megli, je zavil za Habjanovo hišo na Celovski cesti ter obstal. «E, malce bi še pospal», mu je šinilo v nemirno glavo. Posegel je v žep in nakrat otrsel z njo kot bi ga nekaj pičilo. Ves začuden je povlekel končno iz notranjosti žepa stodinarskega metuljčka, cigaretni ustnik in nov črn glavnik. «O nebesa», je vzkliznil potihot, ta sreča v tej nečisti noči. Hotel je prepevati zlatim nočem v čast, klicati zatemnelo luno, naj pogleda, a se je premislil in vtaknil brazgo vse skupaj v žep nazaj, kajti hipec je prisvetil polmesec tam izza vogala, in ga nič ka vlnudno vprašal kako in kaj. Deseti brat ni znal ničesar odgovoriti in tako se je zgodilo, da je odšel z njim sicer nejevoljen na stražnico.

Dopolitne se sta odšla naprej v rdečo hišo na Bleiweisovo cesto, koder sta trčila skupaj z Joškom. Tu so mu pomagali hudi možje v žep in privlekli na dan začaranega metuljčka in druge lepote. Joško je zastrmel in vzklikal: «To je moj je, moj je!» Ni moge... je stokal Korček, to mi podarjajo lepe noči...! Pa štirinestdesetkrat si bil že kaznovan Korček so mu povedali hudi možje. O za vraga torej petinestdeset, me je goljufala luna se ga razkačil deseti bratec in možje so ga odvedli tja, koder ni solnce ne lune.

Dopisi

ZELEZNIKI. Klerikalna vlada izvrstno skrbi za šolstvo. G. Korošec in ostali klerikalni ministri so pač veseli, da sde pri vladnih koritih in viječajo po 40.000 Din mesečno, ljudska izobrazba pa jim je deseta briga. Sola v Zeleznikih trpi že dalj časa na pouku, ker manjkata dve učni moči. Čujemo, da tudi po ostali dolini, kakor na Podlomu pri Sv. Lenartu in v Bukovici ni učiteljev, dasi je okoli 200 učiteljev - novincev, ki so brez službe. Pod napredno vlado smo imeli vselej zasedene vse šole začetkom šolskega leta. Pod vlado «pravice in poštenja» pa prejemamo le čke za davke, ljudstvo pa naj ostane v temi, da ga črna gospoda lažje izžema. Izobrazba je klerikalu le na jeziku, kako je v resnici, pa vidimo in čutimo sedaj, ko niti ne privoščijo otrokom pouka. Zahtevamo od ministra Korošca, da nam pošlje takoj učiteljev, kajti starši ne bomo trpeli, da bi pohajala mladina brez šol.

ZAGORJE OB SAVI. Sokolsko društvo v Zagorju ob Savi priredi v nedeljo dne 19. t. m. ob 18. uri v prostorih družstvenega doma vinsko trgatve. Svirajo godbeni odsek tukajšnjega Glasbenega društva. Člani in prijatelji Sokola so uljudno vabljeni, da se prireditve številno udeležijo.

TRBOVLJE. V nedeljo dne 19. t. m. priredi tukajšnje invalidsko društvo žalno slavlje za padlimi tovariši junaki. Povabljeni so k sodelovanju vsa trboveljska politična in kulturna društva. Po žalni službi božji v farni cerkvi bo darovanje za vdove in sirote padlih vojakov. Pred cerkvijo bo slavnosten govor, godba in petje narodne žalnice «Oj Dobrodoh». Ves dan bodo šolske deklice v spremstvu invalidov prodajale cvetke v prid sirotam in vdovam ter najprejvejšim invalidom. V nedeljo ob pol 10. uri je zbirališče vseh društev v krajini in s prapori na Vodah pri Fortjeu, potem pa pohod z godbo v Trbovlje. Pomagajmo vsak po svoji moči najbednejšim.

RADECE. Dramatični odsek Sokola je uprizoril dvakrat narodno igr «Naša kri». Vsi igralci so se izbornu uživali v svoje vloge in je bilo občinstvo s predstavo izredno zadovoljno. Vsa čast režiserju g. Sterku za njegov trud in požrtvovalnost. Izmed igralcev je posebno pogvaliti g. Milinarja.

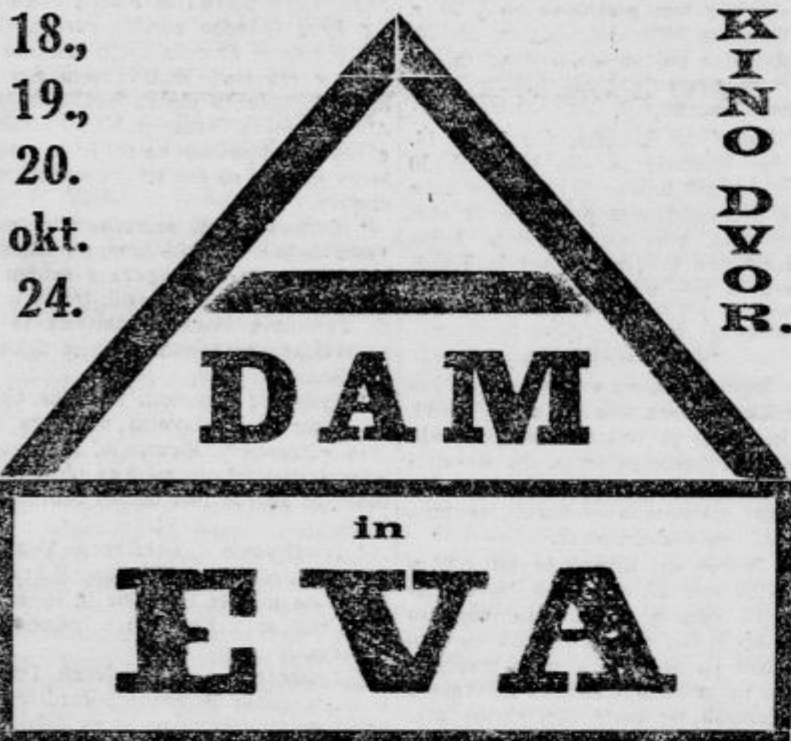
DRAVOGRAD - MEZA. Premeščen je od tukajšnje pošte upravnik g. Aneton Glogovšek k pošti v Maribor. Bil je skoraj 4 leta med nami in med ljudstvom zelo priljubljen. Težko ga bomo pogrešali.

PTUJ. Dramatično društvo v Ptujju je otvorilo letošnjo sezono dne 12. in 13. oktobra z Meškovo dramsko sliko «Na smrt obsojeni». Igra je uspeša. Posebno pozornost je vzbudilo dejstvo, da je nastopilo veliko številu diletantov - novincev, ki so deloma nad pričakovaneje rešili svojo nalogo. — Režija v rokah g. Majcena je bila v vsakem oziru dobra. Vloge so bile srečno razdeljene, osebe pogodne. Gelb, tip nemškega privandranca, posebej nadutost, nasičnost in zloha — se je g. Preku povsem posrečil. Poleg izborne maske je bila njegova igra sigurna tudi v najtežjih partijah. Kaplana Dolinarja je pogodil s svojim simpatičnim nastopom g. Safar, pa tudi Ivan v osebi g. Christofa je dočela ugajal. Težka je bila vloga Hilde, katero je rešila gđ. Mikarjeva izbornu. Pravično je podčrtala žensko zavist, nevoščljivost ter ljubosumnost in se spremenila v zadnem dejanju v spokornico in kruto maščevalko nad izbranim ljubljenim jo varuhom. — S svojo ljubkostjo je prijetno učinkovala skromna in poštena Krista, ki jo je podala gđ. Megličeva. G. Jančič kot Pepe ni imel lahke naloge in jo je izpeljal dobro. Ugajal bi še bolj pri temeljitejši pogledu bitvi. Na mestu je bil Jobov Pevec, katerega bi v njegovi originalni igri težko kdo nadomestil, dočim je kmetom pred natič g. Krašner z Voršičem tako, da je dobil na odprti sceni aplavz. Med novinci je bil hvalevreden g. Vinga kot zabavljiv in pijan Zabernik. Čestitamo igračem na lepem uspehu ter želimo, da gredo po začrtani poti naprej, kar bo občinstvo plačevalo z dobrim obiskom.

VURBERG PRI PTUJU. Krajevno sadno razstavo so si v lepem številu ogledali domačini in tudi gosti vseh sosednjih šol. Vsa čast prireditelju, g. nadučitelju Janku Lešniku. V šolski dvorani so bile pokrite klopi z belimi namiznimi prtji, na katerih so bile naložene številne vrste priznane žahtnih vrst jabol in hrusk. Za razstavo imajo prečišnje zasluge tudi graščinski pristav g. Kezl, izborni strokovnjak na gospodarskem polju. — O prišli razstave je priredila C. M. podružnica svoj sestanek, ki je imel popoln uspeh. Pri razprodaji društvenih razglednic sta se odlikovala dva gosta iz Celja. Hvala njima!

SV. JURI OB SCAVNICI. Malone deljska godba priredi dne 19. oktobra v gostilni g. Domažnika plesni venček. Čisti dobček je namenjen za nabavo muzikalij in poplašilo godbenih instrumentov ter se prosi za obilen obisk. 2196

18., 19., 20. okt. 24.

DAM
in
EVA

Drama iz umetniških krogov v 6 dejanjih.

V glavni vlogi

5252a

Dagny Servaes, Werner-Kraus

Predstave ob nedeljnih ob 1/2, 11., 3., 1/2, 5., 6., 1/2, 8. in 9. uri; ob delavnikih ob 1/2, 5., 6., 1/2, 8. in 9. uri.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Sobota, 18.: «Moč teme». C.

Nedelja, 19.: «Sestero oseb išče avtorja».

Izv.

Ponedeljek, 20.: «Paglavka». A.

Ljubljanska opera.

Sobota, 18.: «V vodnjaku». «Cavalleria rusticana». B.

Nedelja, 19.: «Carjeva nevesta». Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Ponedeljek, 20.: Zaprtu.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 18.: «Narodni poslance». A.

Nedelja, 19.: «Mam'zelle Nitouche». C.

Ljubljanska opera. Pri današnji predstavi poje v operi «V vodnjaku» vlogo Vendulke gđ. Vanečkova, ker je gospodična Rozumova obbolela na angli. Osta le vloge pojo gđ. Štiligovec ter gg. Banovec in Zupan. Pri Cavalleriji rusticani pa nastopijo: gđ. Korenjakova, Ropasova in Thalerjeva ter gg. Cvejić in Valentinov.

KETTEJEV VEČER V LJUBLJANI.

Sentjakovski literarni krožek priredi v dvorani Sentjakovskega gledališkega odra, Florjanska ulica 27, I. nadst., v nedeljo, dne 19. t. m. ob 8. zvečer Kettejeve večer z recitacijami in spominskim govorom. Recitatorji bodo nudili najlepše Kettejeve pesmi in sonete. Da dostojno proslavimo 25 letnico smrti enega naših največjih pesnikov-nesmrtnikov ter da se hvaležno oddolžimo njegovim manom, se občinstvo pozivlja, da se odtovse s kar najštevilnejšim posetom. Vstop prost.

Vredijav «Rigoletto» in vloge g. Popova. V nedeljo zvečer ob pol 8. uri se poje v ljubljanski operi Verdijeva opera «Rigoletto» kot izven predstava. Opera je izvrstno zasedena in so glavne vloge v rokah g. Lovštevca in Thierrijeve ter gg. Betetta, Kovčica, Popova in Zatheya. G. Popov poje vlogo Rigoletta še v ruskem jeziku, naslednje partije (grofa Luno v «Trubadurju», naslovno vlogo v Mozartovem «Don Juanu» in velik baritonski part v Rubinsteinovem «Demonu») pa bo pel v slovenski Občinstvo naj blagovoli to vzeti na znanje.

naj ne manjka v nobeni kuhinji.

Naročite dnevnik «Jutro»!

Jutri ob 11. dop. nogometna tekma Sokol I - Ilirija old boys

Domače vesti

• Iz diplomatske službe. O priliki zadnjega diplomatskega ukaza je bil imenovan g. dr. Janko Golias, ataše zunanjega ministrstva za atašeja našega poslanstva na Dunaju.

• Odprava februarških izpitov na univerzah. Prosvetno ministrstvo je podpisalo odredbo za odpravo februarških rokov za izpite na vseh jurističnih in filozofskih fakultetah v naši državi. Odredba pa stopi v veljavo šele leta 1926. Za tekoče študijsko leto ostane februarški izpitni rok še v veljavi.

• Novi zakonski načrti. Ministrstvo za pravosodje pripravlja načrte za novi trgovinski in čerkovski zakon. Unifikacija teh zakonov je namreč nujno potrebna, ker sedaj veljavni zakoni po večini ne odgovarjajo več razmeram in potrebam.

• Ratifikacija mednarodnih konvencij. Ministrski svet je na svoji seji dne 14. tega meseca pooblastil ministra za socialno politiko, da predloži narodni skupščini v ratifikacijo vse one konvencije, ki so bile sprejete na mednarodnih konferencah dela v Washingtonu leta 1919., v Genovi leta 1920. in v Ženevi leta 1921.

• Poroka. V Celju se je poročil g. med. univ. dr. Miro Fulgosi z gđ. Erno Arličevič iz Celja. Cestitam!

• Ukinitve stanovanjskih uradov. Iz Beograda poročajo, da namerava ministrstvo za socialno politiko ukiniti stanovanjske urade in njihove funkcije prenesti na upravne oblasti I. stopnje. O sporih bodo pa odločala stanovanjska sodišča, ki se ustanove na sedežih velikih županov.

• Veterinarska visoka šola v Zagrebu. Vpisovanje slušateljev na kr. veterinarski visoki šoli v Zagrebu je pričelo 16. tega meseca in traja do konca meseca.

• Literarni večer na Jesenicah priredi danes ob 8. zvečer šentjurijski literarni krožek iz Ljubljane. Posvečen bo 25. letnici smrti našega pesnika-idealista Dragotina Ketteja. Recitirali bodo najboljša pesniške pesmice. Na prireditvi, ki se vrši v Sokolskem domu, opozarjamo Jesenice in okoličane.

• Ostavka radikalnega poslanca. Radikalni poslanec Simo Ilišević za bilhaško okrožje se je odrekel mandata v prid svojemu namestniku Lazarju Sučeviću, invalidu iz Cazina, v smislu dogovora pred volitvami.

• Gladovna stavka invalidov v Brestovcu. V četrtek dopoldne so pričeli vojni invalidi, ki so nastanjeni v državnem zdravilišču v Brestovcu pri Zagrebu, z gladovno stavko v znak protesta proti slabim gmočnim razmeram, v katerih se nahajajo po krivdi vlade. Invalidi so v četrtek odklonili vsako hrano, vztrajali v stavki tudi včeraj in nameravajo stavkati toliko časa, dokler ne dobe primerno tople zimsko obleke in obutev. Zanimivo in za sedanjo vlogo reda, zakonitosti in poštenja zelo značilno je ozadje stavke. Svoječasnno so invalidi zahtevali preko zdraviliške uprave od ministrstva za socialno politiko obleko in obutev, za kar je bil potreben kredit v znesku 300.000 Din. Ministrstvo je odgovorilo, da nima denarja za tako velike nabave in da bo odobrilo kredit samo za najpotrebnejše invalide. Uprava je pristala na to zahtevu ministrstva in sestavila proračun v znesku 70.000 Din. Ministrstvo je proračun odobrilo in sporočilo, da bo odobrilo kredit naknadno. Toda invalidi so zaman čakali na naknadno odobritev, ker se je vlada neprestano izgovarjala, da nima denarja. V protest so sedaj pričeli z gladovno stavko in nameravajo tako prisiliti vlado, da poskrbi obleko in obutev ne samo najpotrebnejšim, ampak vsem.

• Izseljenci za Južno Ameriko preko epliske luke. V četrtek je priplul v splitsko luko transatlantski parobrod «Atlant», da sprejme v luki naše izseljence, ki potujejo v Južno Ameriko. Okoli 100 izseljencev je že nekaj dni pred prihodom ladje dospelo v Split in se tam poslovilo od svoje ožje domovine.

• Četinski zbor v Skoplju. Glavni odbor četinske organizacije je sklenil, da priredi dne 2. oktobra v Skoplju veliko spominsko proslavo v počastitev spomina vseh onih, ki so padli za osvobodjenje in ujedinjenje naroda. Proslava je v zvezi s proslavo 20. letnice, odkar obstoja v Južni Srbiji četinska organizacija. Pričuje se, da se bo svečanosti udeležila ogromna množica ljudstva iz Južne Srbije.

• Vprašanje napitina v Zagrebu. Zadnjič smo poročali, da je v Zagrebu v kavarah in gostilnah napitina odpravljena. Sedaj pa je tamkajšnje policijsko ravnanje razglasilo, da doslej še ni potrdilo procentnega sistema, po katerem bi gostje mesto napitnine plačevali za nakarje v gostilnah 10 odst., v kavarah pa 20 odst. od zaužitka. Policija naglašja, da se ji zdi te postavke previsoke. Tako ostane napitina tudi v Zagrebu še nekaj časa v veljavi.

• Odmevi umora omladine Veseliča v Osijeku. Kakor smo že poročali, je bilo v Osijeku aretiranih pet Orjunašev, o katerih se sumi, da so sodelovali pri umoru hrvatskega nacionalista Veseliča v Osijeku. Trije Orjunaši so bili sedaj izpuščeni na svobodo, a dva sta bila pridržana v preiskovalnem zaporu. Glavni krivci je bil pobegnil in ga oblasti doslej še niso dohale.

• Ugodna prilika. Zaradi opustitve trgovine, se v manufakturno-modni trgovini Jos. Bečar, Ljubljana, Aleksandrova cesta 2, prodaja, dokler traja zalega, vse blago po vsaki sprejemljivi ceni. 2187

• Zločinec priznal svoje dejanje po 12 letih. V srbskem selu Jugovi pri Prijedoru je bil pred 12 leti na svojem posestvu ustreljen posestnik Mirko Protić. Umorila sta bila osumljena brata Luka in Staniša Janjić, ki sta z umorjenim živela v osterem sovraštvu. Oba sta bila tudi postavljena pred sodišče, a radi pomanjkanja dokazov oproščena. Sedaj, po 12 letih, pa je med obema bratoma nastal spor in Luka je ovadil Staniša, da je umoril Protića. Sodišče je oba brata zaslišalo in tam sta sedaj priznala svoj zločin, ki sta ga izvršila pred 12 leti.

• Društvo zobotehnikov za Slovenijo vabi svoje člane k izrednemu običnemu zboru, ki se vrši danes ob pol 9., in k sestanku pol ure prej v Prešernovi sobi gostilne pri Novem svetu v Ljubljani. Udeležba obvezna! 2205

Iz Ljubljane

u— Jugoslovenska demokratska staršinska organizacija v Ljubljani uljudno vabi vse svoje člane, da se sigurno udeležijo rednega letnega občnega zbora, ki se vrši v petek dne 24. t. m. ob 18. uri v tajništvu JDS, Narodni dom, I. nadstropje. — Odbor.

u— Ljubljancem opozarjamo, da je razstava Manesa v tivolskem paviljonu — največja umetniška razstava, kar smo jih doslej imeli v Ljubljani — odprta le še danes in jutri. Vsi, ki se zanimajo, ali bi se morali zanimati za kulturno življenje pri nas in drugod, vsi poročite vsaj to zadnjo priliko!

u— Ubald Trnkoczy. Povodom smrti lekarnarja Ubald smoj prejel še naslednje vrtice: Jako velike zasluge je imel blagi pokojnik tudi za pospeševanje tujškega prometa v Sloveniji. Mnogo se je kot občinski svetnik trudil za olajševanje mesta Ljubljane in je tozadevno stavljal več iniciativnih predlogov. Zlasti se je zanimal za ljubljanski grad ter vedno poudarjal, kaj bi se dalo na pravih v pogledu tujškega prometa iz te privlačne točke. Kolikokrat je govoril o potrebi, da se zgradi žična železnica, velika restavracija itd. Trnkoczy je bil med ustanovitelji Deželne zveze za tujski promet, za katero ima poleg g. dr. V. Krisperja največ zasluge. Bil je načelnik pripravljalnega odbora in njen prvi predsednik dolgo vrsto let, dokler ni postal zavod oficijelna institucija. Društvo je izdalo tudi materielno podpiral. Istotako je bil med ustanovitelji hotelske delniške družbe «Triglav» ki je imela namen, povzdigniti naš divni Bohinj za prvovrstno letovišče. V vsakem pogledu je bil pl. Trnkoczy eden onih redkih mož, ki je vedel ceniti velik narodno - gospodarski pomen tujškega prometa in ga je zato tudi vedno pospeševal. V zgodovini tujškega prometa v Sloveniji se bo Trnkoczyjevo ime imenovalo med prvimi. — Zveza za tujski promet v Sloveniji je zaslužnemu pokojniku položila na krsto lep venec z napisom: «Svojemu prvemu predsedniku». — Dr. R. M.

u— Mesto venca na grob umrlemu prijatelju Ubald Trnkoczyju je daroval g. Matko Arko za uboge sičpe 100 Din.

u— Preporočili! Kulturno - znanstvena sekcija priredi danes ob 6. uri zvečer predavanje. Predava g. prof. dr. Koprivnik «O tragediji Friderika II. celjskega». Vabljeni vsi dijaki.

u— Preselitev magistratnih uradov. Stanovanjski urad, ki je sedaj nastanjen v državni baraki na vogalu Dunajske ceste, se preseli v hišo št. 27 na Mestnem trgu v dosedanje prostore socialno - političnega urada. V bivše prostore stanovanjskega urada v državni baraki se vseli Posredovalnica za delo. Popisovalni urad in stalni volilni katarster se preselita v del izpraznjenih prostorov bivšega mestnega knjigovodstva v II. nadstropje iste hiše nad akumulatorsko postajo mestne elektrarne. Izpraznjeni prostori popisovalnega urada se preurede za prodajalno mestne elektrarne. Preselitve se izvrši do 20. oktobra 1924.

u— Humoristična nogometna tekma med «starini» Ilirije in telovadci Sokola I., ki pred 14 dnevi vaied hudega naliva ni prinesla zaželenega sadu za Sokolski dom na Taboru, se ponovi jutri, v nedeljo ob 11. uri dopoldne na igrišču Ilirije. Pri tekmi ne bodo prišli na svoj račun samo sportniki, ampak brez dvoma tudi širša publika. Da bo tekma res zanimiva in mikavna, se razviti tudi iz tega, da so pri prvi tekmi gledalci vztrajali do konca, čeprav je bilo kakor iz škafa in je bil marsikdo premočen do kože. Zato tudi jutri ne zamudite prilike!

u— Našo mladino kakor tudi starejšo šoloobvezno mladino opozarjamo na prvo mladinsko glasbeno predavanje, ki se vrši v nedeljo dne 19. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu. Uvodno besedo k predavanju govori prof. Emil Adamič, g. A. Zathay zapoje celo vrsto poljskih pesmi, gđ. Švajgarjeva pa zaigra več koncertnih klavirskih skladb.

Vse priznanje

elegantnim modnim damskim klobukom, aranžiranim z vsem finim okusom, v modnem salonu

Stuchly-Mašhe, Židovska ulica

Sledimo poznavalcem

ki priznavajo, da se najboljša zimsko suknje ekskluzivnega modernega kroja, Hubertus, ali še iz veleblodevne diabe in pelerine dohijo po skrajno niskih cenah samo pri Fran Lukič, Pred Škofijo 19

poljskih avtorjev. Koncert je namenjen izključno le šoloobvezni mladini ter je vstop dovoljen vsakomur, ki ima koncertni program, ki se dobi v Matični knjigarni odnosno pol ure pred koncertom v veči dvorani. Prihodnje mladinsko predavanje se vrši v novembra.

u— Čisti dobiček vinske trgovatve banjarjev pri g. Storu v Vodnatu v znesku 668.75 Din je izročil voditelj trgovatve g. Franjo Zupan šolskemu vodstvu v Mostah v prid revni mladini. Šolsko vodstvo izreka vsem najiskrenejšo zahvalo.

u— Umrli v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Josip Potočnik, dninarjev sin, 15 let. — Terezija Križaj, tob. delavka, 54 let. — Marija Majdič, hiralica, 57 let. — Anton Šeme, poš. poduradnik v p. in posestnik, 74 let. — Milica Hlešč, profesorica, 27 let. — Alojzij Bečan, delavec, 35 let. — Janez Stale, posestnik 58 let. — Ubald pl. Trnkoczy, lekarnar in posestnik, 68 let.

u— Policijske prijave. Od četrtka na petek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 1 prestopke goljufije, 2 prestopka kaljenja nočnega mira, 1 pijanost, 11 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopanje policijske ure, 2 nezdobi, 1 prestopke v zglasevalnih predpisih in 1 prepri na ulici. Aretacije so se izvršile tri in sicer: 1 radi tatvine, 1 radi beračenja in 1 radi prestopka pijanosti.

u— Nesreče. Na Poljanski cesti, pred hišo št. 8 je postalo v četrtek zvečer 18-letnemu čevljarškemu vajencu Francu Petarju nenadoma slabo. Dečko se je zviljal v strašnih krčih in padel na tlak. Prihitelo je takoj več pasantov, ki so ga dvignili, nakar ga je rešila postaja odpravila v bolnico. — Pri raztelesenju pobitega vola se je v četrtek zjutraj po naključju močno urezal v klavnico 19-letni mesarski vajenec Branislav Pintar. Prizadejal si je veliko rano na stegnu. Prvo pomoč je dobil na bližnji stražnici, pozneje pa je bil prepeljan v bolnico.

u— Barantanje z akta «nim pobistvom» Marija Remic, trgovčeva soproga, je stanovala, predno je dobila nakazano stanovanje v Zg. Šiški kot podnajemnica pri Gizeli Plaskan na Starem trgu št. 9. K njej pod streho je spravila tudi več svojega pohištva. Ko pa je šla ob neki priliki v apno pogledat pod streho za svojimi stvarmi, je opazila, da so deloma izgubljene. Zmahnjala je na nepojasnjen način cela postelja z žimnico na izmeti, njo omarica, posteljni odeva, razna posoda iz aluminija itd. v skupni vrednosti 3000 Din. Prijavila je zadevo policiji, toda takratne poizvedbe so bile brezuspešne, čeprav je bila na sumu kot tatica Plaskanova. Ta je namreč v onem času prodala starinarici Mariji Prekuhi na Sv. Jakoba nabrežju nekaj lastnega pohištva in je bila hišna preiskava v trgovini Prekuhove brezuspešna. Stvar je bila predana sicer sodišču, a je bila razprava preloženjena in določena šele sedaj za 21. t. m. Policija pa je še vedno pridno sledila za tatom in prišla naposled na dejstvo, da se nahajajo ukradeni predmeti pri Prekuhovi. Izvršila se je v četrtek zopet hišna preiskava in sicer na stanovanju Prekuhove v Veliki Colnarski ulici 29, ki je imela presenetljiv uspeh. Našlo se je namreč tamkaj skoro vse Remičevi ukradeno pohištvo, tako, da bo imelo sodišče sedaj z obema ženskama kaj lahko delo.

u— Za «heč» nekaterih in jezo drugih je poskrbela v četrtek popoldne ob železniškem prelazu na Dunajski cesti 41-letna Ivana R., stanujoča v Stožicah. Postavila se je v pijanem stanju pred prihajajoči vlak na tir in se ni hotela umakniti. Končno so jo s silo odstranili železničarji, ki pa so imeli s pijanko dovolj posla. Obdržali so jo mogli le s silo ob strani, da jim ni ušla nazaj na prago in da je ni oneli drveči vlak. Ker je strašansko vpila, se je nabrala velika množica ljudi, ki so se zgrajali nad pijankinim početjem. Končno je žensko odvedel stražnik, katerega je tudi že medpotoma in na stražnici obdelavala z raznimi ljubezničnimi izrazi. Zagovarjala se bo pred sodiščem.

u— Okraden strojevodja. Strojvodju državne železnice Jakobu Tolčiču je dne 15. t. m. okrog 23. dosejal še neznan tat ukradel iz žepa suknjiča, ki je visel na stroju pri kurilnici usnjato črno listnico z vsebino 3700 Din. Uzmovič je izvršil tatvino nad tem, ko se je Tolčič za trenutek odstranil.

u— Izgubljen je bil včeraj na Emonski cesti do Jelčina tisočdinarski bankovec. Ker je izgubljenica sedaj brez denarnih sredstev, prosi naiditeja, da vrne denar proti primerni najdenini v upravi «Jutra».

u— Izgubljen. Neka gospodična je izgubila v sredini mesta 100-dinarski bankovec. Pošten najditelj naj ga odda v naši upravi.

u— Pri Tičku na gričku v soboto in nedeljo domače jetrne in krvave klobase.

u— Prvovrsten sladek mošt se toči v Škofovi kleti. 2218

u— Mestna Orjuna Ljubljana poziva vse čelnike 5. čete ljublj., bat. (rezervna četa M. O. Lj.), da se udeležijo danes ob 20. uri sestanka v areni Narodnega doma. Udeležba obvezna tudi za neopredeljeno članstvo. 2206

u— O. Z. javnih nameščencev in upokojencev. Javna in važna seja bo v torek dne 21. t. m. ob 20. uri pri «Mraku» v salonu. Predsednik Lilij bo obdržal poročilo o svoji beograjski misli. — Tajništvo. 2217

le omejiti, ker v bližini ni bilo dovolj vode. — Občni zbor Glasbene Matice bo radi koncerta «Ljubljanskega Zvonca» mesto 20. t. m. šele v ponedeljek dne 27. t. m. ob pol 30. uri pri Götzu.

u— V ameriški dečji dom v Selcah odpošljejo dne 10. novembra iz Maribora 10 mariborskih otrok v starosti od 6 do 10 let obojega spola. Pravico na to imajo predvsem vojne sirote, ubožna in zapuščenca deca, ki je bolelna in potrebuje spremembo morskoga zraka. Deca ostane tam štiri tedne in dobi tam tudi vso obleko. Prošnje se sprejemajo v upravi Dežjega dispanzera, na magistratu ali pa pri Slovenskem ženskem društvu v Mariboru. Vsa oskrba je brez plačna.

u— Državna borza dela v Mariboru. Od 5. oktobra do 11. oktobra je bilo Državni borzi dela v Mariboru 123 prostih mest prijavljenih. 193 oseb je iskalo dela, v 55 slučajih je borza posredovala uspešno in 24 oseb je odpotovalo.

u— Šolsko leto v I. letniku srednje kmetijske šole v Mariboru prične dne 3. novembra, a ne 15. t. m., kakor je bilo to svojčas razglašeno. Direkcija bi mogla sprejeti še nekoliko kvalificiranih učencev, ki so dovršili 4 razrede kaske srednje šole ali štiritrazredno meščansko šolo. Kdor želi vstopiti, naj predloži nemudoma prošnjo s potrebnimi dokumenti (glej zadnji razpis v «Kmetovalcu» št. 17 od 15. septembra 1924.).

Iz Celja

u— Zavrtnic priziv proti občinskim volitvam v Celju. Mariborski veliki župan je zavrnil priziv, ki so ga vložili celjski klerikali - nemškutarji proti izidu celjskih občinskih volitev. Priziv je obsegal celih 48 s strojem tiskanih strani.

u— Cercle Francis. Prijave za prvi, začetniški in drugi, nadaljevalni (konverzacijski) tečaj se sprejemajo ob četrtkih od 18. do 19. ure v prostori krožka (Narodni dom) in ob delavnikih tekom predpoldneva pri ravnatelju g. Smertniku v Celju. Zvišek pouka se bo naznanil pravočasno.

u— Kavana «Central» v Celju, ki jo ima v najemu Slovenec Janko Vučar, opozarja občinstvo, da se vršijo odslej zopet dnevno umetniški koncerti, ki jih proizvajajo umetniški orkester «Mignon» pod vodstvom g. Nesel Müllerja. Vsako nedeljo in praznik je od 16. do 19. ure čajanka s koncertom. 2241 r

u— Izkaz trgovskega pomožnega osebja. Načelstvo gremija trgovcev v Celju opozarja, da se trgovci pri sprejemanju trgovskega pomožnega osebja ne ozirajo na predpise, ki določajo, da morajo biti izkazi (izpričevalci) istih uverjeni po dotični zakoniti korporaciji (gremiju itd.), v kateri je bil prejšanji delodajalec včlanjen. Gremij opozarja svoje člane da zagreše s tem prestopke po št. 79. z dne 8. marca 1895. drž. zak. št. 22-29. V bodoče se naj strogo pazi na to, da se pri sprejemanju gleda tudi na ovrhovljene izkaze.

u— Policijska kronika. Od 8. do 14. oktobra: Aretacij je bilo izvršenih 20 in sicer: 3 radi tatvine, 2 radi poverbe 1 radi prepovedanega povratka, 11 radi vlačugarstva, odnosno beračenja, 1 radi razžaljenja javnega organa in 2 radi ekscesov v pijanosti. Prijav je bilo vloženih 38.

Iz Maribora

u— Volitve župana v Mariboru se bodo vršile v torek dne 21. t. m. ob 18. uri. Istočasno se voli tudi podžupan in štirje člani mestnega sveta. Po otvoritvi seje po dosedanjemu županu bo vodil sejo kot najstarejši občinski svetnik, Nemeč ključavničar Sirak.

u— Pogreb dr. Rosinec se bo vršil v ponedeljek dne 20. t. m. ob 16. uri izpred Narodnega doma. Rajnkega so danes ob 1. uri zjutraj naložili na Dunaju. Ker pa se peče krsta s tovarnim vlakom in jo bodo v Brucku in Gradcu prevagonirali ter traja tudi carina precej dolgo, pride krsta v Maribor šele v nedeljo zjutraj in bo tekom dopoldneva položena na mrtvaški oder v vestibulu Narodnega doma. — Vse korporacije in društva, ki se udeležijo pogreba, naj se radi ureditve v sprevid zglase pri pošiljnicah, telefon 108. — Sokolstvo se zbira ob 15. uri na dvorišču realke. — Posojilnica je darovala v počastitev spomina svojega predsednika dr. Rosinec po 2000 Din dijaški kuhinji in Sokolskemu domu v Mariboru. Pri Narodnem domu se bo poslovil za posojilnico od bivšega predsednika član ravnateljstva dr. Pipuš, na Glavnem trgu pa z magistratno župan Grčar in na grobu starosta mariborske sokolske župe dr. Pivko ter zastopnik demokratske stranke.

u— Mariborska sokolska župa javlja svojemu članstvu, da je preminul njen prvi starosta dr. Franjo Rosina, ki je bil zlasti v svoji prosi dobi vnet sokolski delavec. Župa prosi vsa bratska društva, da pošljejo k pogrebu svoje zastopnike. Pogreb bo v ponedeljek ob 16. uri. Po pogrebu se zbere vse Sokolstvo v Narodnem domu, kjer se bo vršilo v veliki dvorani žalno zborovanje.

u— Mariborski drobiž. Zavod šolskih sester v Mariboru je obhajal dne 15. oktobra 60-letnico svojega obstoja. Zavod, ki se je razvil iz prvotnih šest oboic v nekdanji Schmiderejevi ulici, ima sedaj ljudsko in meščansko šolo, zasebno žensko učiteljsko in gospodinjstvo tečaj ter dvoje ogromnih poslopij, eno šele tik pred vojno sezidano in velike vrtove. Slavnosti, ki so jo ob tej priliki priredili, je prisostvoval tudi škof dr. Karlin, v šolski telovadnici pa so nastopile gojenke z raznimi pevskimi in telovadnimi točkami. — V Laiteršperku pri Mariboru je izbruhnil v četrtek zvečer požar v skladišču trgovca Vidmarja. Na lice mesta je sicer prihitela mariborska požarna bramba, ki pa je mogla požar

le omejiti, ker v bližini ni bilo dovolj vode. — Občni zbor Glasbene Matice bo radi koncerta «Ljubljanskega Zvonca» mesto 20. t. m. šele v ponedeljek dne 27. t. m. ob pol 30. uri pri Götzu.

u— V ameriški dečji dom v Selcah odpošljejo dne 10. novembra iz Maribora 10 mariborskih otrok v starosti od 6 do 10 let obojega spola. Pravico na to imajo predvsem vojne sirote, ubožna in zapuščenca deca, ki je bolelna in potrebuje spremembo morskoga zraka. Deca ostane tam štiri tedne in dobi tam tudi vso obleko. Prošnje se sprejemajo v upravi Dežjega dispanzera, na magistratu ali pa pri Slovenskem ženskem društvu v Mariboru. Vsa oskrba je brez plačna.

u— Državna borza dela v Mariboru. Od 5. oktobra do 11. oktobra je bilo Državni borzi dela v Mariboru 123 prostih mest prijavljenih. 193 oseb je iskalo dela, v 55 slučajih je borza posredovala uspešno in 24 oseb je odpotovalo.

u— Šolsko leto v I. letniku srednje kmetijske šole v Mariboru prične dne 3. novembra, a ne 15. t. m., kakor je bilo to svojčas razglašeno. Direkcija bi mogla sprejeti še nekoliko kvalificiranih učencev, ki so dovršili 4 razrede kaske srednje šole ali štiritrazredno meščansko šolo. Kdor želi vstopiti, naj predloži nemudoma prošnjo s potrebnimi dokumenti (glej zadnji razpis v «Kmetovalcu» št. 17 od 15. septembra 1924.).

Iz Primorja

u— 80-letnica pesnika Simona Gregorčiča. V sredo, 15. oktobra je poteklo 80 let odkar je bil rojen v Vrsnem pri Kobarižu na Tolminkem pesnik Simon Gregorčič, poleg Prešerna najpopularnejši slovenski poet. Naša društva v Juljski Krajini bodo praznovala 80-letnico tega znamenitega rojstnega dne s posebnimi prireditvami.

u— Stirištstoletnica tržaške in koprške škofije se praznuje letos. Zanimivo je dejstvo, da je tržaško-koprška škofija od l. 1831. dalje imela samo par škofov, ki niso bili naše krvi. Prvi škof združeni škofiji, ki štejeta 16 dekanij, je bil Matež Ravnikar, njemu je sledil Jernej Legat, potem so škofovali po vrsti: Jurij Dobrila, Janez Glavina, Andrej Marija Šterk, Francišek Nagel, Andrej Karlin, Anže Bartolomassi in Alojzij Fogar.

u— Prva obšodba goriske porote. Gorška porota je otvorila svojo jesensko sezono z razpravo proti agentu Sauerju, ki je bil obtožen umora nad lahkoživko Albino Knežak. Sauer je bil po večerni obravnavi obsojen na pet let in pet mesecev ječe ter na eno leto posebnega nadzorstva.

u— Samomor radi nesrečne ljubezni. V Trstu se je zastrupila komaj 18letna deklica Anita A., radi spora s svojim zarotencem, ki jo je zapustil. Izplila je dozo karbolove kisline, tako da je bila zdravniška pomoč zaman in je deklica izdihnila.

u— Prepoved slavnosti. Politične oblasti so prepovedale slavnost pevskega društva «Slavec» v Ribmanjih, ki praznuje letos četrstoletnico svojega obstoja. Zabranjena je seveda bila izdana brez utemeljitve.

u— Iseljevanje z Goriskega. V ponedeljek 13. t. m. je ostavilo domači kraj več fantov in mož iz Prvačine in Ribemberka. Odšli so v Brazilijo s trebuchom za kruhom.

u— Konec milice v Senožečah. Dne 11. t. m. je odšlo iz Senožeč-Razdrtega 30 fašistovskih miličnikov, ki so delali zgaženo karbolove kisline, tako da je bila zdravniška pomoč zaman in je deklica izdihnila.

u— Prepoved slavnosti. Politične oblasti so prepovedale slavnost pevskega društva «Slavec» v Ribmanjih, ki praznuje letos četrstoletnico svojega obstoja. Zabranjena je seveda bila izdana brez utemeljitve.

u— Iseljevanje z Goriskega. V ponedeljek 13. t. m. je ostavilo domači kraj več fantov in mož iz Prvačine in Ribemberka. Odšli so v Brazilijo s trebuchom za kruhom.

u— Konec milice v Senožečah. Dne 11. t. m. je odšlo iz Senožeč-Razdrtega 30 fašistovskih miličnikov, ki so delali zgaženo karbolove kisline, tako da je bila zdravniška pomoč zaman in je deklica izdihnila.

Sodišče

§ Radi hudočelstva oskrumbe nad desetletno deklico je bil obsojen pred celjskim okrožnim sodiščem zlatarski pomočnik Alojz Bužar iz Celja na en mesec zapora.

§ Gotovino v znesku 2.668 Din je izmaknil 16. septembra t. l. v Brozicah Viktor Cilensek, 24letni mesarski pomočnik v Karlovcu. Okrožno sodišče v Celju ga je obsodilo na 4 tedne poostrene ječe.

§ Preveč korajže se je napil v Celju 31letni ključavničarski pomočnik Anton Robida iz Mozirja. Ko ga je radi nedostojnega vedenja zadržal na trgu Mozirja je orožnik ter ga vprašal, kje se ga je tako nadekel, mu je izizvalno odgovoril, da ga to prav nič ne briga. Ko ga je nato s pomočjo občinskega redarja aretirai in hotel oddati v občinski zapor, se je Robida obema javnima organoma iztrgal a silo ter pobegnil. Okrožno sodišče v Celju ga je nagradilo za to junaštvo v 6 tedni zapora.

§ Drva sta odpeljala iz posestva graščine Windischgrätz na Bizeljskem 25letni delavec Ivan Dimitrovič in 22letni poljedelec Franc Rajterič v Oresju. Graščina Windischgrätz je prodala 4 posestnikom v gozdu več kubičnih metrov drv, ki so jih morali kupci sami napraviti. Ta drva pa je pustil Dimitrovič po Rajteriču odpeljati, dobro vedoč, čegave so, da si je pozneje izgovarjal, da je mislil, da so last njegovega očeta. Pred okrožnim sodiščem v Celju je dobil Dimitrovič zaradi svojega nepoštenega čina 1 mesec zapora. Rajterič pa je bil oproščen, ker je dokazano ravnal le po naročilu prevega.

Iz življenja in sveta

Cep... cep... cepelin!

Boseda sama ni prav blagolajna. Vrag vedi, kako se more grof pisati za Zeppelin. Ponavadi so nemški grofje bili Falkenhorsti ali Lützowii itd. Toda v Nemčiji je ime Zeppelinovo že dolgo blagolajno in danes odmeva po vsem svetu.

Tretjič je sedaj velik vodljiv zrakov tipa Zeppelin preletel veliki Atlantski ocean.

Po velikanskih manifestacijah ob izbruhu vojne pred desetimi leti je sedaj prvikrat, da je Nemčija zopet doživela dneve velikanskega narodnega elanja. Ali takoj bo razumljivo, zakaj. Kajti Zeppelin... in obenem javlja newyorška borza, da je po dvanajstih minutah po otvoritvi razpisa nemškega posojila podpisovanje že zaključeno, ker je vpisana desetkratna vsota ameriškega deleža, takozvane ameriške tranše. Samo ameriški premogovni trust je podpisal deset milijonov dolarjev, in v Londonu je pred otvoritvijo podpisovanja 1500 oseb čakalo, da se odpro okenca angleške banke. In sedaj še Zeppelin, ki je točno ob uri priplaval na kraj, kamor je bil namonjen.

Ko se je zaslišal ropot njegovih motorjev, se je stisnole glava, že preje čakajoča množica vsipala iz lokalov in stanovanj na ulice, vrtove, trge, strehe, splezala na drevesa itd., samo da vidi veliko zračno ladjo, ki je našla plavala zelo nizko. Tako je bilo v Providenci, v New Scotlandu, na Cap Sable, nad Novim Bostonom in nad New Yorkom.

Zares je velik nemški ponos, če se pomisli, da je naš Amerika odločila zmago zaveznikov proti Nemčiji, sedaj pa, pet let po tej zmagi, ta praktični in obenem vsako sposobnost in zmožnost ter sportni in tehnični dogodek tako spoštujejo narod s tolikim navdušenjem sprejema zračno ladjo, ki je priplavala iz Evrope. Vso noč je ogromna množica v vseh ob potovalni progi ležeh mestih pričakovala ladjo, vse ulice so bile črne in množica je odšla šele, ko so radiogrami sporočili, da se ladja prikaže šele proti jutru. Zjutraj so se ulice zopet napolnile in nagnetle, in splošno je bilo razočaranje, ker je dan bil precej meglen. Toda baš ko je Zeppelin prispel, so se oblaki razpršili in zasijal je jasen in prozoren jesenski dan, da je bilo res veselje gledati zračnega orjaka, ki je mirno in ponosno priplaval. Nemško novinstvo je z amfazo primerjalo Zeppelina Kristofu Kolumbu. Edino ena misel jim greni ta triumf. Zeppelin je bil oddan Ameriki na račun reparacij.

Usodna leta 1925—1930

Napovedbe novega Ben Akibe.

Astrologi in okultisti se neprestano bavijo z vprašanjem, kakšna bo prihodnost človeštva in zemlje. Sedaj je nekdo med njimi potuhtal, da izbruhne med leti 1925. in 1930. druga svetovna vojna. Nemčija se bo spoprijela s Francijo, popravila se bo in postavila na noge, združila se bo z Avstrijo in požrla Poljsko, pridobila bo nazaj svoje izgubljene kolonije, toda cesar Viljem ne bo dočkal te zlate dobe. Na severu zemeljske oble se v tem času pojavijo velike kozmične izpremembe. Francija in Italija bosta ognjiščih velikih potresov. Ledene mase se bodo s severa pomaknile na jug ter bodo strahovito ogrožale promet na morju. Južni tečaj bo popolnoma zamrznil. Težišče zemlje se bo premaknilo.

Leta 1925. se pojavi na vzhodu velik oblak, ki se razvije v sijajen kometa. Sledili bodo potresi v Franciji in Angliji. Zemlja se bo majala in meteori bodo padali z neba. Sedem mesecev po nastopu potresnih katastrof se pogreze Anglija v morje in voda pokrije severno Francijo in deloma severozapadno nemško obalo. Med tem ko se bo Anglija pogrezala pod vodo, pa bo vstajal blizu

Azorov iz morja nov svet. Atlantis, ki se je pogreznil pred 11 tisoč leti pod vodo.

Po teh kozmičnih pojavih, ki bodo nekakšen drugi vesoljni potop, napoči krasna doba za preostale ljudi. Angleške kolonije postanejo samostojne, Kanada se združi z severnimi ameriškimi državami in Amerika prevzame duševno vodstvo nad celim svetom. V Afriki bodo odkrili ljudje velike rudokope aluminija in jekla. Neki indijski učenjak bo izpremenil elektriko v tekočino. Istočasno se ljudem posreči izum univerzalnega zrakoplova, ki se bo z isto sigurnostjo premikal po morju, v zraku in na ledu. Na njem se bo mogoče prepeljati na severni tečaj, kjer bodo ljudje odkrili novo zemljo z doslej neznano vegetacijo ter z izredno razvitim ljudstvom.

Prinašamo te vesti kakor smo jih čitali in ne prevzemamo nobene odgovornosti za njihovo istinitost.

Roman in pol

V divji Arizoni izhaja dnevnik «Arizona Kicker», ki je čisti zastopnik sapice, ki vejejo po dobravah in logih njegovih čitateljev. Bojevitost njegovih političnih člankov ne zaostaja prav nič za bojažljivostjo preterjskih cowboyev. Ulučen opomin pravočasnega plačevanja naročnine nadomestuje izjave izdajatelja, da bo vse «cenjene» naročnike, ki ne bi pravočasno poravnali naročnine — postrelil. Ubogi zamudniki!

Pa kljub temu je list začel pešati. Odpadel je naročnik za naročnikom (ozirno je bil od g. upravnika ustrejen). V silni zadregi pa so v uredništvu našli briljantno idejo. Začeli so priobčevati roman, divj roman, ki se odigrava deloma v prerili, deloma v Rocky Mountains, kjer mrgoli detektivov in roparjev, junakov, junakinj in podobnih «slagerjev» čopisnega romana. Silna napetost dejanja in nadvse divji prizori, ki se dogajajo med nosilcem glavnih vlog, rudarjem in pobeglo filmsko igralko bodo vendar vzbudili sicer mirno srce prerilsko! Tako so si mislili...

Ko je izšlo nekaj prav učinkovitih porcij tega literarnega umotvora — ki pa žal ni dosegel tega, kar so g. izdajatelji pričakovali — je list sklenil, da roman na neki silen napeti točki prekine in da stavi v cenjenim bralcem in bralkam nekaj vprašanj, ki so bila zelo duhovito sestavljena. Evo jih: 1. odkod revolver? 2. kolikokrat je bil izstreljen? 3. kdo je bil nedolžna žrtev strela? 4. čigav je bil šopek vijolic, ki so ga našli na mizi nesrečnice? In bralci naj bi tekotem osem dni odgovorili na ta, bogme, težka vprašanja. Zdalj pa nagrade! Prva: muf iz kože prejšnjega psa, druga: zlat bob, ki ga dala uprava na lastne stroške ustavitvijo srednemu pogodniku, tretja: doktorska diploma «of Dental Surgery» iz pete avenije. Kot tolažilne nagrade pa je bilo razpisanih 20 mesnih konzerv. Za slučaj, da bi se priglasilo preveč rešilcev, imajo prednost oni, ki so naročnino že poravnali (za zamudnike torej ni veljal preki sod g. upravnika!).

Zgodilo pa se je, česar ni nihče pričakoval. Citatelji so namreč — stavkali. Morda jim je bila naloga pretežka, ali pa se jim je list zameril, ker je prekinil roman baš na tistem mestu, ki je junakinja pobegnila s svojim tretjim ljubimcem preko pustinje. Ves načrt, tako idealno zasnovan, je šel po globe. A uredništvo zaradi tega ni vrlo puške v koruzo. Prihodnja številka je nosila v velikanskih črkah napis «A failure» (kako smo nasledili), pod katerim uredništvo prostodušno razlaga, da mu je njegov načrt izpadel, in objavlja, da v bodoče nobenega romana ne bo več prekinilo in da tudi ne bo več razpisalo vprašanj in seveda nagrad tudi ne. Uredništvu je žal, kajti imelo je najčistejše namene, da svoje citatelje «kulturno dvigne».

Prvo nagrado pa je vseeno dobila farmerjeva hčerka Edith Brown, ki je pravilno odgovorila na vsa stavljenja vprašanja. Žal javnost ni umela ceniti njenih zaslug, ampak jo je obsula s sramotilnimi pismi najhujšega kalibra. Edith Brown

pa se ni pustila kar tako, saj je bila hči prerije: vložila je tožbo proti ubogemu «Arizona Kicker», ki se je pa tožbe otrese na ta način, da je svojo cenjeno bralko nagradil namesto z obljubljenim mufom iz kože prerijskega psa z briljantnim prstanom iz prvovrstne trgovine na najljubšem Broadwayu.

Torej uredništva, pozor pred roman!

Telefon London — Srednja Evropa

V Angliji se bavijo z načrtom, kako naj bi se telefon med Londonom, ozirno Veliko Britanijo in kontinentom kolikor mogoče razširil. Zaenkrat imajo v mislih Holandijo. Nizozemska oblastva so mnogo pripomogla k temu načrtu in izdatno podpirajo njegovo uresničanje. Ko se načrt popolnoma izvrši, bomo imeli naravnost idealne telefonske zveze med evropsko celino in Anglijo.

Doslej obstoja med Anglijo in evropskim kontinentom 20 telefonskih kablov, od teh 14 s Francijo, od katerih pa 9 ne funkcijonira. Koncem tega leta jih bo 32. Toda to je šele začetek. Vseh 12 novih prog bodo položili med Anglijo in Holandijo.

Novi kabel z 12 žicami, ali bolje, pari žic bo šel po isti črti kakor dosedanj, namreč iz Adleborougha v Angliji v Domburg na Nizozemskem in od tod v Rotterdam in Amsterdam. Nekaj teh žic bodo pa napeljali dalje do nemške meje in jih priključili k nemškemu telefonskemu omrežju. Nova zveza je v prvi vrsti zamišljena kot spoj z Nemčijo.

Pred kratkim je predlagala holandska vlada angleški poštni upravi, naj bi s svoje strani položila tretji kabel med obema državama. To ne bo tvorilo samo zveze z Nemčijo, ampak omogočilo Nemcem, da otvorijo nove zveze s Skandinavijo in s tem omogočijo telefoniranje med Londonom in Stockholmom. Vršile so se razne mednarodne konference. Zakaj brez tuje pomoči se ne da udeležiti načrt, čigar izvedba je proračunjena na dase. Let. Potem bo mogoče direktno govoriti iz Londona z Rimom, Dunajem in Atenami. Med Anglijo in Baslom sicer obstoja telefonska zveza, vendar je treba vod mnogokrat pretakniti, vsled česar je treba dolgo čakati in se tudi včasih bolj slabo sliši.

— Japonski letalci v Parizu. Japonski letalci se bavijo z mislijo, da bi spomladu vrnili poset francoskega avijatika Pelletierja d'Olisyja, ki je v dobrem mesecu preletel okoli 20.000 kilometrov iz Francije na Japonsko. Eden najboljših japonskih letalcev bo napravil v aprilu ali maju 1925. iste pot kakor Pelletier, toda v obratni smeri in letel preko Carigrada v Pariz in najbrže tudi v London.

— Najbližja brezžična postaja na svetu. Na vrhu gore Pic du Midi v Pirenejih nameravajo v tamošnji vremenski opazovalnici namestiti naprave za brezžično telegrafijo in telefoniranje. Postaja mora biti gotova tekom enega meseca, kar se bo dalo vsekakor izvesti, ker ni posebnih težkoč. S to postajo bo observatorij v direktni brezžični zvezi z ostalim svetom. Stanica se bo nahajala 2877 metrov visoko in bo torej najbližja na svetu.

— Prebivalstvo Francije. Pariški uradni list objavlja zanimivo statistiko o rojstvih in smrti na Francoskem za drugo četrtletje 1924. V treh mesecih, od aprila do junija, je bilo v Franciji rojenih 190.315 otrok v primeri s 199.758 v istem razdobju lanskega leta, kar pomenja nazadovanje rojstev za 9443 oseb. V istem času je umrlo 162.621 ljudi (162.203 ljudi), torej za 418 več. Pri rastu prebivalstva je znašal v prvem četrtletju t. l.

Dobaviteljica

oblek, sukenj, površnikov, raglanov, ulstrav za gospode in dečke naj bo za vsako rodbino radi vedno dobrega blaga in poštenih solidnih cen trdika

Drago Schwab, Ljubljana.

37.525, v drugem pa je nazadoval za 13.516 na 24.039.

— Založnik Langenscheidt smrtno ponesrečil. V sredo ponoči se je zaletel znani nemški založnik Langenscheidt, šef firme, ki je izdala celo vrsto znanstvenih knjig, posebno jezikovne vsebine — splošno znana so pisma za učenje tujih jezi-

kov po sistemu Toussaint-Langenscheidt —, v bližini Berlina s svojim motornim kolesom v voz, naložen s sočivjem. Langenscheidt je bil na mestu mirtev, kolo popolnoma razbito. Z njim se je peljala tudi dama, ki pa je dobila pri padcu le neznatne praske.

Knjige in polje

Tisoč in ena noč

Sopek pravljic iz Jutrovega. Jugoslovski mladini povil Andrej Rapč. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Ilustrirana z enim barvotiskom in 16 slikami. Elegančno vezana s platnanim hrbtnom 28 Din. Str. 115. Šest poevstev.

Solnce nam daje, slik s svetlimi barvami, da nas dvignejo iz težkih čustev povojne dobe, ki jo čutimo tudi mi malčki, ki nam ubija vse tisto lepo in dobro, kar hoče kiliti v naših dušah. — Da, solnce in svetlih slik se hoče naši mladini, ki naj ji dvigajo fantazijo in pospešujejo plemenite kili lepote in dobrote v mladih dušah. — Temu popolnoma odgovarja Rapčeva knjiga, ki je šele prvi del mladinskih spisov iz Jutrovega, z vsemi časi tamošnje dežele. Za enkrat nam jih je dal šest: Ribič in duh. — Zgodba o grškem kralju in njegovem zdravniku Duhanu. — Carobna svetiljka. — Zgodba o petem brivčevem bratu. — Pomorščak Sinbad. — Najdenčki. — Vse so lepo ilustrirane, tako da otrok vidi v podobi, kar bere. Slike so prav izborna pogode po vsebini in so del našega ilustratorja Ivana Erbežnika, ki zna pogoditi vsebini in otroški duši odgovarjajoče. Knjiga je elegantno opremljena in vezana na hrbtnu v platno, da bo tudi našim knjižnicam ustrezno glede trpežnosti ter so jim prihranjeni stroški za novo vezavo. Dole toplo priporočamo.

Oton Zupančič med Italijani

Odkar je Jugoslavija saldirala Italiji njene politične račune, se pojavlja na eni strani nekoliko živahnije zanimanje za naše kulturno življenje, predvsem za literaturo. Meško in Zupančič sta bila med prvimi delci našega priznanja. In med publikacijami zadnjih dni je zopet zabeležiti razveseljav pojav, ki hoče dostojno predstaviti našega prvega lirika italijanski publiki. Prof. književnosti v Modeni, Italo Maffei, je s sodelovanjem naše temeljite poznavalke italijanščine, gospe Fani Sinkovec-Mayer, izdal elegantno knjižico z naslovom: Oton Zupančič «Duma». Saggio di poesia e letteratura Jugoslava-Slovena. (Modena, Tipografia Immacolata Concezione. 64 str., cena 8 ltr.). Prof. Maffei se je v vojnem ujetništvu na Češkem seznanil s češčino ter se posvetil študiju slovanskih literatur. Poleg češke se zanima še posebno za bolgarsko, srbo-hrvatsko in od leta 1918. tudi za slovensko. Sad tega petletnega študija je citirana razprava o naši književnosti z dodanimi prevodi iz Zupančiča. V simpatično pisanem, četudi mestoma krepko nacionalno pobarvanem predgovoru nam pripoveduje avtor o postanku knjige; nato podaja kratek obris slovenske književnosti z obče pravilno karakteristiko naših glavnih pisateljev od Trubarja do moderne. Pregled zaključuje informativen esej o Zupančiču kot uvod in komentar prevodom zadnjega oddelka Samogovorov: Z vlikom, Duma, Epilog, torej umetniško najzrelejših plodov Zupančičeve lirike. Razen teh je iz zbirke «V zarje Vidove» poitalijančen še prejšnjega Razgovor (La madre e il figlio). Primerjanje z izvirnikom nas prepriča o natančnosti prevoda; ali so očuvane tudi vse fine originala, naj presodi večji poznavatelj italijanščine.

Kritika je sprejela Maffejevo knjigo v Italiji ugodno, da celo navdušeno, kakor nam priča ocena Aleks. Mingarellija v 225. številki modenske «Gazzette dell' Emilia». V njej primerja kritik Zupančiča Parinjiu, ker je dal moč jugoslovnski poeziji v obliki in vsebini. Kritiku se zdi,

da vidi skozi Maffejevo prestavo pesnika v njegovi popolnosti, «ki nam je takoj segel v srce, ki nas je ganil in povzdignil». Divi se krasoti pesmi «Z vlikom», četudi z neverjetno pripombo o njenem postanku, češ, da «Zupančič potuje iz svoje Ljubljane proti Parizu»; njeno vsebino pojasnaje z izbranimi mesti iz prevoda. Navdušenje za pesnika pa mu prikipi do viška, ob njegovi Dumi: «Da je odprl Italijanom tako čist vrec poezije, ni majhna zasluga It. Maffeja, ki je poleg tega tudi poslal apel, da naj se še drugi poglobijo v študij slovenskega jezika in slovenske literature, naj jo napravijo razumljivo Italijanom, da tako pripomorejo obema narodoma do večjega medsebojnega spoštovanja in spoznanja.»

O strokovnem šolstvu

8. zvezek zbirke «Ljudska visoka šola» prinaša razpravo vseuč. prof. inž. Feoersterja o našem strokovnem šolstvu, nadalje o etičnih vidikih pri izbiranju poklica. Brošura ima namen opozoriti našo javnost na te panoge našega vzgojstva, ki jih navadno preziramo in malo poznamo. Knjižica nudi zaokroženo sliko. Najprej podaja vrstitev strokovnega šolstva v ostali sistem, ter navaja dvojno vrst strokovnega šolstva: obrtne ali industrijske šole in trgovske šole. Vobse se dajo razločevati sledeče vrste učilišč: 1.) vajeniške šole, 2.) strokovne šole, 3.) pomočniške šole, 4.) tehnična srednja šola, 5.) strokovni tečaj. Za vsako teh stopenj našteva avtor pogoje za poset pouka, namen, ki ga ima teoretski in praktični pouk; peča se s hibami posameznih šol, tako s strokovno šolo v ožjem pomenu besede, koje absolventi pogosto zapuste poklic in se posvetijo uradniški karieri. Lepše uspehe imajo pomočniške šole, kamor hodijo učenci iz lastnega nagiba in s trdnim namenom, da se kaj nauče. Predvsem znana je Tehnična srednja šola, ki ima namen dati učenca zaključeno teoretično in praktično izobrazbo, ki jo rabi za uspešno delovanje v praksi.

Tudi trgovski stan ima svoje šolstvo; trgovske šole in trgovske akademije. Prav tako poljedelci, vinogradniki in rudarji.

Glede splošnega ustroja strokovnega šolstva navaja avtor, da vzgaja ta vrsta šole za prakso, da se izogibljie dilematizma, da pospešuje po možnosti delavnostni pouk, da navaja do pravičnega, preciznega in smotnega dela. Delo je ona prožna misel, ki tvori in ustvarja v strokovni šoli, in prav točno delo. Zato naj se tudi vsakdo že pri izbiri poklica odloča po svoji nadarjenosti in negledu na obstoječe predsodke.

V celoti ima tudi strokovno šolstvo namen, vzgajati ljudi in ne strojev; njegovo stremiljenje gre za tem, da se vzgojimo za kulturo dela. In tu so potrebni predvsem etični in sociološki vidiki. Glede prvega lahko rečemo: Cilj vzgoje bo di, da vzgojimo delavcu ljubezen do dela, delo samo pa bodi oduševljena in delavcu častna naloga. Glede drugega pa velja, da je potrebna samovzgoja, socialna kultura, resničajnost, poštenost in točnost v delu.

Končno se dotika avtor še svetovanja pri izbiri poklica; navaja, da lahko sodelujeta pri tem zlasti dva činitelja: naše osnovnošolsko učitelstvo in sadrugo, ki naj bi vodilo točno statistiko, v katerih strokah treba več ali manj naraščaja. Knjižica prinaša par preglednih tabel in oris vsega našega strokovnega šolstva. Ustrezala bo praktičnim potrebam, zlasti staršem in vzgojiteljem bo zanesljiv svetovalce.

F. C.

Anatole France:

Župnikova reseda

(Iz zbirke «Balthazar».)

Poznal sem pred leti v neki bokaški vasi župnika, svetega moža, ki se je branil vse počutnosti, se vsemu posvetnemu veselo odrekal in se je razveselil samo, kadar se je mogel žrtvovati. Na svojem vrtu je gojil sadno drevje, zelenjavo in zdravilna zelišča. Ker se je bal lepote celo pri ovetkah, ni maral niti vrtnice, niti jasmína. Dovolil si je samo nekaj stopic nedolžne nečimrne resede, koje krivenčasto in tako ekromno razcevalo stebelce in privlačevalo njegovega pogleda, kadar je prebrlali brevir med četverokotnimi njivami zelja, pod jasnim božjim nebom. Sveti mož je tako zaupal svoji resedi, da je čisto spotoma odrgral s tiste gredice kakšno bilko in jo dolgo vnočal. Ta rastlina kar samo raste. Če ji narežeš vejico, poženejo iz nje štiri. Tako je s hudičevim pomočjo župnikova reseda kmalu pokrila prostoren del vrta. Prerastla se je preko pota in je dobrega duhovnika, kadar se je izprehajal po vrtu, povlekala za suta no, da se je, premoten od norčave rastline, večih po dvajsetkrat na uro

ustavil, namesto da bi bral ali molil. Od pomlad do jeseni je bil presbiterij ves vonjav od resede.

Zdaj vidite, kako je z nami in kako smo slabotni! Po pravici pravijo, da nas vse neko naravno nagajenje tira v greh. Sveti mož je znal varovati svoje oči; ampak nosnice je pustil brez obrambe, in zato ga je vrag zagrabil za nos. Ta svetnik je vlijhaval zdaj resedin vonj počutno in hrenapeče, to se pravi s tistim slabim nagonom, ki nas željno vleče k uživanju čutih doir in zapeljuje v različne izkušnje. Poslej je mnogo manj goveče uživa neboške dišave in vonj Marije. Njegova svetost se je manjšala — in padel bi bil morda v mehkužnost, njegova duša bi bila najbrž postala polagoma podobna tistim mladinim dušam, ki jih nebo zavrtje — če bi mu v pravem času ne prišla pomoč. Nekeč je v Tebaldi angel božji ukradel nekemu puščavniku zlato čašo, s katero je bil sveti mož še navezan na nečimrnost tega sveta. Podobna milost je rešila tudi župnika iz Bocage. Neka bela kokoš je tako temeljito razgrebla prst ob resedinih koreninah, da je rastlina vsa izumrla. Nihče ni vedel, odkod je prišla tista otica. Jaz se vklanam

mnenju, da se je angel, ki je pouzmal samotarjevo čašo, izpremenil v belo kokoš in uničil zapreko, ki je ovirala dobrega duhovnika na poti k popolnosti.

P. K.—a.

Anatole France:

Pes Mirant

(Iz knjige «Les opinions de M. Jérôme Coignard».)

Moj oče je bil pečenkar v ulici Svetega Jakoba, nasproti svetemu Benediktu Krivemu. Ne mogel bi vam reči, da je ljubil post; to obetnje bi pri pečenkarju ne bilo naravno. Ampak držal ee je pa vendarle postnih dni, bil je namreč dober kristjan. Ker ni imel denarja, da bi si od knezoškot kupil izpregled, je poestne dni z ženo, sinom, psom in vsakdanjimi gosti, med katerimi je bil najstanovitnejši moj dobri učitelj, gospod župnik Jérôme Coignard, večerjal polenovko. Moja pobožna mati bi ne bila trpela, da bi Mirant, naš čuvar, na Veliki petek glodal kost. Ta dan k hrani uboge živalice ni primešala niti mesa, niti masti. Zaman jo je abbé Coignard prepričeval, da ne dela dobro tako in da se no vsi pravici Mirantu, ki ni ude-

ležen na svetih misterijih odrešenja, ni treba držati mesne hrane.

— Dobra ženica, je dejal ta veliki mož, zelo primerno je, da jemo polenovko mi, člani cerkve. Toda praznovno, brezbožno, predržno in celo bogoskrunsko je, neskončno dragocenim trpinčenjem, za katere se sam Bog tako zanima, in ki bi sicer bila zaničevanja vredna in smešna, pridružiti — kot to delate vi — tudi psa. To je zloraba, ki je zbog vaše priprostosti nedolžna, ki pa bi bila zločinska pri kateremkoli doktorju ali samo kristjanu s pravim duhom. Tako početje dobra gospa, vodi naravnost k najstrašnejšemu razkolništvu. Zakaj to sili k trditvi, da je Jezus Kristumrl ravno tako za pse kot za Adamove sinove. In nič ni bolj nasprotno svetemu pismu.

— Mogoče je, je odvrnila moja mati. Ampak, če bi Mirant na Veliki petek mesno jedel, bi si predstavljala, da je žid in bi se ga bala. Ali je to greh, gospod župnik?

In moj dobri učitelj je popil požirek vina in sladko odgovoril:

— Ah, draga stvarca, ne da bi odločil tu, ali grešite, — ali ne, vam resnično povem, da niste prav nič zlob-

na in da bi preje misli na vaše večno izveličanje, kot pa na izveličanje petih ali šestih škofov in kardinalov, ki jih poznam, kljub temu, da so napisali lepe razprave iz kanoničnega prava...

Mirant je smrkačoj požiral večerjo in moj oče je odšel z gospodom abbéjem Coignardom na izprehod k Maletmu Bakhu.

Tako nam je v kuhinji pri «Gosji nožici» minevali sveti postni čas. Toda na velikonočno nedeljo, ko so zvonili pri Svetem Benediktu Krivem naznanjali veselje Vstajenja, je moj oče nabodel na raženja na ducate piščancev, rac in golobov. Mirant pa je v kotu ob plapolajočem ognjišču vdihaval imeniten vonj po maščobi in v zamisljeni in resni veselosti mahal z repom. Star, utrujen, skoro slep, je užival še radošti tega življenja. Čigar težkoče je sprejemal vselej vdano in jih ravno s tem naredil manj krvolocene. Bil je moder in prav nič nistem presenečen, da je moja mati pridruževala svojim požirnim delom to razumno bitje.

Ko smo se vrnili od velike mase, smo kosili v dobro vonjavajoči prodajalni. Moj oče se je gostil s pobožnim navdušenjem...

P. K.—a.

Gospodarstvo

Sadni sejem v Ljubljani

Otvoritev je danes.

Kakor smo že ponovno poročali, prireditelj Sadržarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo na prostoru Ljubljanskega velesejma v paviljonu »L« tridnevni sadni sejem, ki se bo otvoril danes dopoldne ob 8. uri. Trajal bo do ponedeljka zvečer in bo dnevno odprt od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer.

Razstavljeno je in na prodaj iz vse Slovenije samo lepo in obrabo namizno sadje najbolj znanih in najbolj razširjenih vrst, ki se drže tudi preko zime. Sadje je vloženo že v ameriške zabojnike po 20 do 25 kg.

Namen tega sejma ni samo, pridobiti našim sadjarjem stalni krog odjemalcev na veliko, ampak dati tudi našemu sadrju najmočnejšo podporo v zdravju in dobrih, a vendarle cenjenih sadjih. Razstavljeno sadje se bo prodajalo na drobno že takoj, a proč se bo smelo vzeti šele po zaključku sejma. Pokušal se bo tudi sveži sproti prešani mošt. V nedeljo popoldne bo igrala godba na pihala. Vstopnina na razstavi prostori znaša 3 Din za osebo.

Ceškoslovaški hmeljski promet

Uvoz v Jugoslavijo.

Ceškoslovaška ima že dolgo let vodilno vlogo na svetovnem hmeljskem tržišču, zlasti se ima zahvaliti največ prvostopenjski kakovosti svojega žateškega hmelja in po svojem razvitemu pivovarstvu. Čeprav Ceškoslovaška pridelava hmelja nad potrebo domačih pivovarj, ga vendar precej uvaža iz inozemstva. Ta hmelj potem poleg domačega izvažajo dalje.

Statistični državni urad za Ceškoslovaško v Pragi je izdal nedavno pregled hmeljskega prometa od septembra 1. 1923. do konca avgusta t. l. Uvozilo se je v tem času 14.831. a izvozilo 58.537 centov po 50 kg (v l. 1922-23. uvoz 107, a izvoz 89.007 centov po 50 kg).

Nazadovanje izvozne številke je povzročila lanska slaba hmeljska letina. Močnejša uvozna številka (14.831 proti 107) je posledica lanskih visokih ceškoslovaških cen. Naše hmeljarje pa bo bolj zanimalo, kam je Ceškoslovaška izvozila omenjenih 58.537 centov po 50 kg. Statistični urad podaja nastopno sliko (količina v centih po 50 kg):

Avstrija	17.731
Nemčija	12.539
Švedska	4.572
Francija	3.261
Belgija	2.856
Švica	2.387
Italija	1.905
Nizozemska	1.883
Jugoslavija	1.493
Brazilijska	1.470
Madžarska	1.147
Poljska	1.134
Rusija	1.028
Rumunija	990
Zedinjene države	737
Argentinijska	659
ostale države	2.026

Glavne odjemalke iz Ceškoslovaške izvoženega hmelja so bile torej: Avstrija (30,3 odst.), Nemčija (21,4 odst.), Švedska (7,8 odst.), Francija (5,5 odst.) in Belgija (4,8 odst.). Zanimivo za nas je, da je razmeroma veliko količino uvozila hmelja iz Ceškoslovaške tudi Jugoslavija, ki ga sama producira za izvoz. Jugoslavija je rabila v tem času približno 2000 centov po 50 kg hmelja za svoje pivovarje. Ker ga je iz Ceškoslovaške uvozila okroglo 1500 centov po 50 kg, je torej domačega uporabila le okrog 500 centov.

Da se v naših pivovarnah ne uporablja izključno le naš domači hmelj, katerega n. pr. Francozi jako ceni, ima svoj vzrok deloma v pravni domnevi, da se jugoslovanski hmelj sam ne da uporabljati v pivovarnah, deloma pa v tem, da so nekatere naše pivovarne že od nekdaj navajene na žateški hmelj in imajo po lastnosti tega hmelja uveljavljeno produkcijo piva. Delniška pivovarna je lani dokazala s svojim izvrstnim pivom, pri katerem je rabila le savinjski hmelj, da so mnenja glede potrebe mešanja hmelja prazna.

Poznavalci hmelja vedo, da je naš hmelj dobre kakovosti in da v kakovosti vzdrži konkurenco cele vrste hmeljev na svetovnem trgu. Le za žateški hmeljem nekoliko zaostaja. Podobnost našega hmelja z žateškim so naš žateški izvozniki svoječasno izrabljali in savinjski hmelj, mešan z žateškim, pošiljali v svet pod žateško marko. Zgodilo se je pred vojno, da je neka naša pivovarna naročila žateški hmelj, pa je dobila nazaj savinjskega katerega je mirno vzela za žateškega, a zato kakovost piva ni nič trpela.

Sloves, ki ga ima danes žateški hmelj, nima svojega izvora v dobri kakovosti, temveč tudi v izvrstni organizaciji propagande, ki se dela zanj.

Da pridelovanje hmelja v Savinjski dolini ni na onem višku kakor v žateškem okrožju je znano. Čim se dozeže to, se bo kakovost savinjskega hmelja že za nekoliko stopinj približala žateškemu hmelju. Toda že danes lahko delamo za naš hmelj propagando in se nam ni treba bati, da bi nas žigosali za srečolovce, ki skušajo priboriti slabemu blazu ugodno ma-

sto. Za takšno propagando, ki ni lahka, pa je potrebna čim najmočnejša organizacija hmeljarjev. Zato ponovno kličemo: Hmeljarji, vsi v svojo organizacijo. Prispevki, ki jih plačujete v svoje društvo, se vam bodo bogato obrestovali.

F. O.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (17. t. m.). Pšenica: baška, 367,5; 2 vagona 370, 10 vagonov 362,5. Turšica: baška, 90 vagonov, nova 175; baška, 170 do 171,5; banatska, 30 vagonov 290; stara 257,5. Moka: <2>, 1,5 vagona 490; <3>, 1 vagon 435; <6>, 5 vagonov 380 do 390.

Svinjski sejem v Mariboru (17. t. m.). Dogon 46 svinj. Povprečne cene: prasci, 5 do 6 tednov stari, komad 75 do 162 Din, 7 do 9 tednov 200 do 250 Din 3 do 4 mesece 300 do 500 Din, 5 do 7 mesecev 700 do 750 Din, 1 leto 1500 do 1750 Din. Mesec: 1 kg žive teže 16,25 do 20 Din, mrtve teže 22,50 do 27,50 Din. Prodanih 300 kozmedov. Kupčije je bila zelo živahna. Sejem se je zaključil šele po 13. uri.

Tržaški trg (15. t. m.) Cene na debelo za 100 kg v lirah: kislj zelje 170 do 180, karfiola 100 — 130, čebula 60 do 70, fižol 60 — 100, fige 60 — 70, jabolka 30 — 250, orehi 1500 — 260, krompir 40 do 65, hruške 130 — 160, breskve 300 do 400, paradižniki 40 — 100, kostanj 60 — 140, grozdje 100 — 260 lir po kakovosti.

S hmeljskega tržišča. Nürnberg, 16. oktobra. Mirnejše. Prodanih 100 bal. Cene za zeleno blago nespremenjene.

— Zaključek I. mednarodne razstave avtomobilov v Zagrebu je bil v sredo zvečer. Prireditelji se hvalijo, da je bil uspeh nad vse dober, zlasti ako se pomisli, da je to prva takšna razstava v Jugoslaviji. Po oficijelnih podatkih uprave Zagrebskega zbora je bilo prodanih skupno 40 večjih in manjših vozil. Največ teh kupčij so zaključile italijanske in ameriške tvrdke.

— Insolvenca v Beogradu. Beograjsko trgovinsko sodišče je otvorilo poravnalno postopanje o firmi Braća Višacki, trgovina v Beogradu. Pasiva znašajo 2,91 milijona, aktiva pa 1,35 milijona Din. Največ dolguje firma Ceškoslovaški, Svič in Franciji za uvoženo blago.

— Tobak v Makedoniji. Klimatični pogoji v Makedoniji so bili v tekočem letu za kakovost zelo dobi, medtem ko se rastline radi velike suše niso mogle popolnoma razviti. Kar se tiče količine, bo pridelk mnogo manjši od lanskega.

— Dobave. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave kožuhov in skorinjev iz klobučevine ter glede dobave čaja, sladkorja in golažnih konzerv. — Dne 15. novembra se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave raznih železnih vijakov in zatikačev; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave 3000 kg svinčenih plomb; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave hrona. — Predmetni oglasi z natančnimi podatki so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Skok cen svinjske masti. V Zagrebu so v početku tega tedna poskočile cene svinjske masti od 28 na 39,50 Din za kilogram. Vzrok je baje v tem, da so splošne zaloge že majhne.

— S tržaškega sladkornega tržišča. Tržaško sladkorno tržišče je bilo v problem tednu zelo mrtvo. Neznatni posli so bili omejeni v glavnem na najpogostnejše odpremo in oktobrsko dobavo ter na blago za domači konzum. Italijanske tvornice so pri sedanjih cenah, ki so jim prenizke, jake rezervirane. Spekulacija je kazala nekaj zanimanja za dolge roke, toda lastniki blaga niso kazali volje za posle na prav dolge termine.

— Danska izvažala živino v Ceškoslovaško in sicer v precejšnjih količinah. Tako je od 4. do 11. oktobra bilo iz Danske izvoženo 4358 živih goved; od tega je bilo 2109, to je skoro polovica, v Ceškoslovaško. Danska je torej hud konkurent naši živini v Ceškoslovaški, pač gotovo radi tega, ver Ceškoslovakom danske cene konvirirajo.

— Poravnava transportne d. d. »Bohemica« v Pragi se je te dni dosegla. Predlog poravnave s 35 odstotno kvoto se je brez povišave sprejel. Poravnalna kvota je plačljiva v dveh letih.

— Slaba vinska trgatav v južni Moravski. Češkoslovaško časopisje poroča, da je v okolici Zlatica letošnja vinska trgatav tako slaba, kakor že ni bila dolgo vrsto let. Zato tamkaj cene močno skadejo. Dobro vino iz leta 1923. stane že 8 Kč za liter.

— Bančni zakoni v Avstriji. Avstrijski narodni skupščini bodo predloženi trije bančni zakonski načrti. Eden načrtov predvideva, da bančni posli, za katere se je nedavno uvedla koncesijska dolžnost, niso več podvrženi določbam obrtnega reda, temveč finančnemu ministrstvu kot koncesijski oblasti. Dalje naj se z zakonom uredita efektni depo in tudi vložništvo.

— Težkoče pri saniranju Castiglionijske. Z Dunaja poročajo: Akcija za omogočitev sanacijskega sindikata za Castiglionijske beleži v toliko napredek, da se je še manjka do svota 500.000 zmanjšala na

300.000 funtov. Izjavili sta se namreč dve dunajski velebanki, katerima dolguje Castiglionijski okrog 200.000 funtov, da pristopita s tem zneskom k sindikatu ne glede na zadržanje ostalih velebank. Ne ve se, ali se bodo ostale velebanke sploh odločile za udeležbo pri sanacijskem sindikatu.

— Insolvenca tvornice čevljev »Idos« na Dunaju. Pred dunajskim trgovinskim sodiščem se je te dni vršila poravnalna razprava o tvrdki »Idos«, tovarni čevljev. Aktiva znašajo 2,6, pasiva 4,9 in nekriti znesek dolgov 2,3 milijarde aK. Firma je ponujala 50 odstotno izravnalno kvoto. Poravnalni predlog so upniki sprejeli.

— Ponarejene desetdolarne novčance. Iz Beograda poročajo: Poslaništvo Zedinjenih držav objavlja, da so se nedavno pokazali v prometu ponarejeni bankovci po 10 dolarjev emisije Reserve Federal Bance v Chicagu. Na falsifikatih je izpuščena kontrolna beseda. Ponarejeni bankovci so izgotovljeni s fotografskimi ploščami in obstojajo iz dveh tankih listov, ki jih drže skupaj svilene nit. Številke so narejene z roko in s plavo barvo. Falsifikati so zelo slabi in jih je spoznat na prvi pogled.

— Povišanje nemške carine za hmelj. Iz Nürnberga javljajo, da namerava nemška vlada zvišati uvožno carino za hmelj na 100 zlatih mark. Češki izvozniki hmelja, ki izvažajo največ v Nemčijo, bi bili s tem povišanjem zelo prizadeti, ker bi se jim s tem izvoz hmelja skoro onemogočil. Celo naši savinjski hmeljarji bi bili s tem povišanjem oškodovani. Sicer pa je tudi verjetno, da je v tej nameri razširjena le z gotovo tendenco in da je brez podlage.

— Zboljanje madžarske trgovinske bilance. Po izkazu madžarskega statističnega urada se zaključuje prvih 6 mesecev t. l. madžarska trgovinska bilanca s pasivami 57,7 milijona zlatih kron napram pasivam 96,6 milijona zlatih kron v prvi polovici l. 1923. Uvoz je znašal okrog 298 milijonov, a izvoz okrog 240 milijonov zlatih kron.

— Nemško reparacijsko posojilo je po zatrdilih berlinskih listov tudi v Londonu popolnoma uspelo. V par urah je bila podpisana baje cela na Anglijo pripadajoča kvota, tako da so morali subskripcijo že opoldne ustaviti.

— Ruska zunanja trgovina v avgustu izkazuje po listu »Ekonomskega« Zizna nastopne številke: Vrednost izvoza je znašala 20,7 milijona rubljev, a uvoza 20,9 milijona rubljev. Trgovinska bilanca avgusta je torej pasivna, največ radi tega, ker je izvoz žita skoro popolnoma pomehal. Izvozilo se je v avgustu največ lesa, sirovega masla ter naftnih produktov, a uvozilo se je največ bombaža.

Borza

17. oktobra:

LJUBLJANA. Vrednote: 7 odst. posojilo 0 do 62, Celjska posojilnica 208 do 0, Ljubljanska kreditna banka 225 do 233, Merkantilna 124 do 128, Pralrediona 919 do 0, Slavenska 0 do 94, Strojne 130 do 148, Trbovlje 375 do 380 (zaključek 375), Veveč 112 do 120, zastavni listi Kranjske deželne 0 do 17. — Blago: les: smrekovi in jelovi hlodi, 4 m dolgi, 25 do 60 prem., franko nakl. post. 0 do 306; hrastovi, napol suhi plohi, 2 in 3 m dolgi, 80 do 100 mm, od 20 do 50 cm širine, franko meja 1225 do 0; bukovi krili, sveži, od 2,25 m naprej, od 25 cm prem. napr. la, franko Reka 400 do 0; deske III, franko meja 520 do 0; hrastovi frizi 6, 7, 8, franko meja, 2 vagona 1500 do 1520 (zaključek 1500); oglje la, vilano, franko meja 115 do 0; poljski pridelki: pšenica: domača, franko Ljubljana 380 do 0, baška, par. Ljubljana 0 do 430; turšica: baška, par. Ljubljana 0 do 380; oves, baški, par. Ljubljana 0 do 320; laneno seme, par. Ljubljana 685 do 0; pšenična moka: <2>, Cantavir, baška, franko Ljubljana 0 do 605, <3>, Palanka, baška, franko Ljubljana 0 do 620; stročnice: fižol: crničinski, orig. franko b-n, škčen, franko Postojna trans. 0 do 615, <prepelica>, orig. franko Ljubljana 450 do 0, <prepelica>, škčen, b-n, franko Postojna trans. 550 do 0, <mandolani>, orig. franko Ljubljana 350 do 0, rjavi, orig. franko Ljubljana 350 do 0; sadje: jabolka: za prežanje, franko nakl. post. 60 do 0, sort. la, franko nakl. post. 225 do 0.

ZAGREB. V efektni tendenci nespremenjena. Nekaj večji promet je bil v Trgo in Eksploataciji. — V devizah je bila tendenca slaba ves čas sestanka. Tečajji vseh deviz so padli danes na višino prošlega tedna. Blaga je bilo zadosti in še Narodna banka je intervenirala z manjšimi količinami v čeku na Švico. Promet je znašal okrog 4,5 milijona Din. Največ se je trgovalo v devizah na Dunaj, Italijo in New-York ček. Nottrale so devize: Amsterdam 2775 do 2805, Dunaj 0.0985 do 0.1005, Italija izplačilo 307,5 do 310,5, ček 306,5 do 309,5, London izplačilo 317 do 320, ček 316 do 319, New-York ček 69,9 do 70,9, Pariz 370 do 375, Praga 209,10 do 212,10, Švica 1367 do 1367, ček 1353 do 1363; valute: dolar 68,875 do 68,875, aK 0.10025 do 0.10225, Kč 206 do 200, mK 0 do 0.095, lire 308 do 0; efekti: bančni: Primorje 0 do 60, Trgo 32 do 34, Eksploata 107 do 108, Kreditna Zagreb 107 do 108, Hipo 55,5 do 56,5, Juglo 100 do 104, Ljubljanska kreditna 215 do 0, Pralrediona 915 do 920, Etno 95 do 100,

Slavenska 86 do 88, Srpske 137 do 138; industrijski: Eksploatacija 93 do 96, Drava 200 do 245, Dubrovačka 0 do 600, Šečerana 780 do 740, Isis 71 do 72, Narodna žumska 0 do 60, Nihag 0 do 75, Gutmann 670 do 690, Slavski 150 do 200, Slavonijska 68 do 69, Strojne 202 do 0, Trbovlje 385 do 395; državni: 7 odst. posojilo 63 do 64, agrarne 26 do 26, Voja škoda 112 do 113,5.

BEograd. — Tendence nestanovitna. Blaga je dovolj. Tečajji so padli. Nottrale so devize: Dunaj 0.099 do 0.1, Budimpešta 0.094 do 0, Bukarešta 38,75 do 39,25 Italija 308,25 do 308,5, London 316,5 do 317, New-York 70,2 do 70,3, Pariz 370 do 371, Praga 209,3 do 209,5, Švica 1362 do 1364.

Sokol

Sokol I. Prosvetni odsek priredi danes dne 18. oktobra ob 20. uri v društvenih prostorih na Taboru predavanje. Predava g. Josip Zupančič »O španski inkviziciji«. Bratje in sestre, predavanje je zelo zanimivo in poučno. Udeležite se ga zato vsi Zdravo!

Sokol I. vabi svoje članstvo in vse prijatelje Tabora, da pogledajo zanimivo tekmo-nogometa Sokola I. : Iliriji. Tekma se vrši v nedeljo 19. oktobra dopoldne ob 11—12 ure na sportnem prostoru Ilirije ob Celovski cesti. Po možnosti igra pri tekmi vojaška godba; koncert v Zvezdi odpade.

Sport

Sestava old boys teama Ilirije za jutrišnje tekmo proti Sokolu se glasi: Pelan-Marčan, Kavšek-Vodišek, Deržaj, Koritzky-Fink (Valsek), dr. Majcen, Betetto, Bregar, Kušar. Tekma se vrši ob 11. dopoldne na igrišču »Ilirije«.

Iz sekcije nogom. sodnikov. (Službeno.) Na plenarnem sestanku sekcije nogometnih sodnikov dne 17. t. m. se je sklenilo: Podsaveznemu sodniku g. Planinšku se ukine zabrana izvrševanja sodniške funkcije, o ostalih sklepih sekcije pa se prizadeti obvesti pismenim putem. Medklubska odbora v Mariboru in Celju pa sekcija opozarja, da sta upravičena za delegiranje sodnikov le k drugorazrednim prvenstvenim tekmam in k prijateljskim tekmam, pri katerih nastopata oba iz področja M. O. Vsem sodnikom pa se prepoveduje vsakršno reagiranje na dispozicije drugih taktorjev, kot sekcije nogometnih sodnikov. Vsi sodniki v območju LNP. se tudi opozarjajo, da morajo poročila o tekmah in takse pošiljati direktno sekciji v Ljubljano. Sodnika g. Ochsa iz Celja obvesti sekcija o svojih sklepih pismenim putem. — K prvenstveni tekmi Rapid : Hermes, ki se vrši v nedeljo v Mariboru je delegiran za sodnika g. Planinšek. Imenovani sodnik ima nalogo, da stopi ob tej priliki v stike z M. O., da reši vsa vprašanja, ki so potrebna za razčiščenje odnošajev med sekcijo in M. O. — Tajnik.

S. K. Slovan težko-atletika sekcija. Redni teoretični poduk v nedeljo, ob 10. dopoldne v gostilni Volkar. Prisotni imajo biti: Dorčec, Bacik A., Banovec, Tihar, Bardorier, Miklačić, Smersu, Petrič, Božič, Altheim.

Avstrijska reprezentanca v Španiji. Avstrijski nogometni savez je sklenil dogovor s špansko federacijo, po katerem bo avstrijska nogometna reprezentanca igrala 21. decembra v Barceloni s špansko reprezentanco. Revanš tekma se vrši 15. oktobra 1925 na Dunaju.

S. K. Primorje, nogom. sekcija. Danes, v soboto ob 18. na igrišču važen sestanek vseh nogom. moštvo. Vstopnice za tekmo Ilirija : Primorje se dobe v predprodaji v trafikah Sever, Selenburgova ulica.

Ljubljanski nogometni »derby«. Kakor smo poročali, se vrši jutri, v nedeljo ob 15.30 na igrišču Primorja (Dunajska cesta) prvenstvena nogometna tekma med starima rivaloma Ilirijo in Primorjem. Tekme med tema dvema kluboma so imele na sportno, a tudi drugo publiko vedno veliko privlačno moč, ker je bila borba vselej srdita. Tudi za jutrišnje tekmo vlada splošno zanimanje, ker je vsak radoveden, kako bosta tekmeča v odkriti, »legalni« borbi obračunala drug z drugim. Ob 13.45 se vrši prvenstvena predtekma ob rezerv, ob 11. dopoldne pa prijateljska tekma mladinskih moštvo obah klubov. Tudi ti dve tekmi se vršita na primorskem igrišču. — Vstopnice v trafikah Sever, Selenburgova ul., dijaške in mladinske pa pri blagajni na igrišču.

Lastnik in izdajatelj: Konrad Jutra. Odgovorni urednik: Fr. Brozović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo
Ljubljana, 17. oktobra 1924

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačn. 0—10	Padevine mm
Ljubljana	7.	72,5	4,0	bresvetra	megla	—
Ljubljana	14.	76,9	13,6	jugo vzhod	jasno	—
Ljubljana	21.	76,4	9,3	brez vetra	—	—
Zagreb	7.	77,0	7,0	—	pol obl.	—
Beograd	7.	77,0	6,0	—	jasno	—
Dunaj	7.	—	—	—	—	—
Praga	7.	77,0	7,0	—	—	—
Inomost	7.	—	—	—	—	0,1

V Ljubljani barometer nižji temper. višja. Sonce vzhaja ob 6:20, zahaja ob 17:10.

Vremenska napoved za soboto: Sedanje vreme bo trajalo. Ni na izključno, da se bo vreme za kratko dobo poslabšalo.

Kino

Film v Rusiji. »Leninova smrt in pogrebne svečanosti« je naslov 10.000 metrov dolgega filma, ki ga že nekaj mesecev predvajajo v Sovdeplji. Film prikazuje mnogo zanimivosti iz sodobnega ruskega življenja. Pogreb največjega ruskega revolucionarja se je, kakor znano vršil v Moskvi, glavnem mestu sovjetske Rusije. Med drugimi znamenitimi osebnostmi tega filma se opažajo tudi najvišje glave boljševiške vlade, kakor: Lunarski, Kamenov, Zinovjev, Kalinin, Rykov, Raček, Čičerin. Manjka le eden: Trockij. Bil je namreč takrat, ko je Lenin umrl, težko bolan, in se ni mogel udeležiti pogreba. — Ta film kakor tudi »Pogreb Vorovskega« (v Švici umorjenega sovjetskega diplomata) uporablja ruska vlada kot propagandno sredstvo za širjenje boljševiških idej ter tvorijo slični filmi bistven del programa vseh ruskih kinov. — »Kralj premoč« v filmu. Ameriški socialistični pisatelj Upton Sinclair je dovolil ruskemu filmskemu režiserju Peristianju, da afilmu njegov roman »Kralj premoč«. — Henri Barbusse v ruskem filmu Henri Barbusse, sloviti francoski romanopisec, je izdal nedavno knjigo »Pet let kinematograta v Rusiji«. 5000 izvodov knjige je bilo tiskanih v Franciji in istotoliko izvodov v Rusiji.

Severni tečaj je postal, kakor izgleda, modern tudi v filmski industriji. Neka velika ameriška družba pripravila namreč film, ki nosi naslov »The Chechacos«. Večina scen v tem filmu je bila posneta v deželi Eskimov. Pravijo, da ima film tudi znanstveno vrednost.

Griffith, sloviti ameriški režiser bo baje opustil svoje filmsko podjetje in namerava skleniti pogodbo z ameriško filmsko tvornico »Paramount«, ki bo s tem mnogo pridobila na svojem že itak slavem imenu.

»Tat iz Bagdada«. Film, ki je veljal okrog 2 milijona dolarjev — tudi v Ameriki precejšnja vsota. O tem filmu govori že ves svet. Izgotovljen je bil v Los Angelesu in je vsled silno visokih produkcijskih stroškov povzročil tamošnjemu filmskemu podjetju v začetku letošnjega leta krizo. »Tat iz Bagdada« spada v serijo filmov, ki so jo otvorili »Trile mušketirji«. Glavni junak je sloviti kinoigralec Douglas Fairbanks. Fabula je povsem ameriška in film vpliva z dodatki do berega humora in ob divni in vilinski scenariji mogočno na posetnika. Pravljica iz »Tisoč in ene noči« je ta film, le da si Amerikanci drugače predstavljajo te pravljice kakor mi Evropejci. Ahmed — naslovna oseba — hoče ugrabit princeznico, a se pri tem zaljubi vanjo. Da bi si pridobil njeno ljubezen, se odpravi na potovanje, da najde magično kaseto, ki izpolni vsako željo. Pri tem si pridobi zrcalo, v katerem je napisana sedanjost in bodočnost. Letečo preprogo, ki ga ponese v zračne višave, in zlato jabolko, ki obuja mrtvece. Ves ta čas pa se mora boriti z zmagi, vzplavati mora na krilatem konju v zrak in poslati na zemljo oborožene armade. Film je poln najnavečnejših in povsem novih originalnih efektnih trikov, ki zabavajo ne samo deca, ampak tudi odraslo publiko, morda še bolj. Douglas Fairbanks igra svojo vlogo z virtuozno dovršenostjo, ki je toli pogrešamo pri mnogih sicer dobrih evropskih igralcih. Scenerija je, kakor že omenjeno, bogata, razkošna naravnost, igralski aparat ogromen. Naša želja je le, da bi film videli tudi v Ljubljani!

„Jutrov“ roman LUCIFER

kateroga skozinsko zapeta vsebina, prepletena z fantastičnimi zapletji od začetka do konca, ki prinašajo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotarjanjem vsak bip presenečenja, ki mu že sledi razodiranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestropno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi »Jutra« v Ljubljani.

Vsi, ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike naj si ga takoj naročijo za svoje domače knjižnice.

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vozna stane Din 55. Broširana pa Din 45

Vesaka beseda 60 par

Mali oglasi

Stane vsaka beseda 25 par. Za "Dopisovanje" in "Spretnost" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki se plačajo vnaprej. Plača se lahko tudi v snemkih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena snemka, na odgovor ter manifestacijska pristojbina 5 Din.

Ze "Dopisovanje" in "Spretnost" vsaka beseda 1 Din

1 Din

Ogled

Ivan Magdič
krojač, Gledališka ulica 7, se priporoča za 1800 sezono. 21855

Pozor telovadci!

Vsakovrstne telovadke čevlje izdeluje po meri, solidno in trpežno. Lovro Brečnjak, čevljar, Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 1. 21860

Službe (iščejo)

Mlad plačilni natak
zanesljiv in pošten, smolen kaviar, želi premeniti mesto. Dopolne pod "Soliden 23" na upravo "Jutra". 21946

Kot gospodinja

želim dobiti službo, event. tudi na delu ali pri ohranitvi postaji. — Posedam večletna sprave in sem vajena vsake dela. — Naslov pove upravo "Jutra". 22090

Naznanilo!

Iva Šiller, modistka, se je vselila v manufakturno hišo št. 10 na Vodnikovem trgu (ob Mahrovih hišah). Izvaja nove in popravila najceneje. Probujevalke, čevljarke, 35-40 Din, novi od 100 Din dalje. 20551

Usnjarija

se odda po dogovoru in najem. Vse pove Lavrič, št. Vid. Dolenjsko. 22077

V kramarski baraki 10

za Vodnikovem trgu, se sprejemajo vsa popravila damskih in modskih klobukov (p. 35-40 Din, novi od 100 Din dalje). 20551

Državni uradnik

1800 službe v popoldanskem urah pri kakem trgovcu — najraje v lesni stroki. — Poudarje na upravo "Jutra" pod "Točen 11205". 22110

Gospodična

zanesljiva, poštena, srednjih let, 1800 službo gospodinjic ali družabnice pri kakšni starši osebi. Poudarje na upr. "Jutra" pod "Gospodična 11199". 22116

Absolventinja trg. tečaja

z znanjem slov., nemškega in arhiv. jezika, z lepo pisavo, 1800 službe. Cenjene poudarje na upr. "Jutra" pod "Marijiva 11167". 22026

Krojaški pomočnik

za boljša manjša dela, 1800 službo za takoj. — Delat bi lahko tudi doma. Naslov v upr. "Jutra". 22024

Gospodična

pridna in poštena, večja pisarniška del, 1800 primerno službo. Poudarje pod "Zamenjiva 11178" na upr. "Jutra". 22061

Mladenč

ki bi obiskoval gimnazij učni tečaj ob popoldanskem urah, 1800 za predpoldne dela, pripravi in stanovanju. Večje je mena obrti, prevzame pa tudi vsako drugo delo. — Nastop v novembri ali pozneje. Poudarje na upr. "Jutra" pod "Zamenjiva 11161". 22051

Brivski pomočnik

1800 službo: nastopi lahko 27. t. m. Naslov: Slavko Kovarčič, brivski pomočnik pri g. Roškarju v Ptuj. 22031

Peslovodja

ali trgovski pomočnik, boljša moč in predvzno delo, lečen trgovine z mehaniz. blagom, star 28 let, 1800 boljša stalna služba kot tak, najraje v specializirani trgovini v Ljubljani. Gre tudi v kakšno drugo mesto ali večji trg v Sloveniji. — Cenjene poudarje na upr. "Jutra" pod "Zamenjiva 11164". 22033

Portret-Objektiv

Dopolnastik F. 4, 5, Bronzaste 180 do 210 mm, kupim. Poudarje z navedbo imena in tovarne na naslov: A. Vilar, fotograf, Del. Logatec. 21971

Gobe in žito

kupi po najvišji ceni trdva Mihail Omahen, Višnja gora. 21950

Bukovega, hrast in cerovega oglja in drva

kupim vsako množico. Poudarje z navedbo cene franko vagon pod "Ekspert 11185" na upr. "Jutra". 22036

Punčkin voziček

(Puppenwagen), rabljen, se kupi. Naslov pove uprava "Jutra". 22103

Sobe gobe (turške)

kupim vsako množico. — Poudarje z vzorcem in navedbo cene na naslov: L. Paculli, Gerica, Italija. 22106

Oglje in drva

kupujem stalno skozi vse leto proti takojšnemu plačilu. — Poudarje na naslov: J. Paljever, Ljubljana, Slomškova ulica 21. 22048

Pri prodaji posestva

dosežete priložnost najboljši uspeh, če se poslužite posredovanja Realitete pisarne "Posesta, d. z. o. z." v Ljubljani, Sv. Petra c. 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. 1887

Enonadstropna hiša

gostilna in mesarija s kletnico, ležnico in blagom ter majhen vrt, z vsemi premislinami, v trgu pred cerkvijo in lep gozd, ki obsega 5 jонов, se prodaja v Savinjski dolini. Dopolne je poslati na upr. "Jutra" pod "Lepa prilika". 21886

Gozd

3 orale, v mestnem rajonu, tik ceste, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava "Jutra". 21962

Stavbna parcela

do 2800 m², krasna lega, v mestu, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava "Jutra". 21959

Violina

zelo fina, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava "Jutra". 22060

Godbeni avtomat

dobro ohranjen, prodaja Fr. A. m. a. Selo, p. Moste pri Ljubljani. 22048

Godbeni avtomat

zelo fina, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava "Jutra". 22060

Modistka

Z. Gorjanc & Co.
Ljubljana, Sv. Petra c. 17, poleg hotela Tratinj, priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih najmodernejših damskih klobukov. Sprejema klobučevino (filce) v prekrjevanje ter vsa popravila. Zaloga Spaterie-oblik. Postrežba točna. 1892a. Cene najnižje.

Klor hoče kaj prodati

Klor hoče kaj kupiti

Klor išče službe itd.

Klor naj inšertira v "Jutra"

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Živali

Konj (dirkač)
9 let star, za katerega se jamči, da je brez vsakega pogrška, vporaben tudi za težko vožnjo, se z elegantnim "Buggi" vozom prodaja. (Šilka na razpolago.) — Naslov pove uprava "Jutra". 21439

Dva psička

čiste volje pasme, stara 5 mesecev, prodam. Naslov v upr. "Jutra". 22030

Razno

Soboto in nedeljo
fine domače krmave in jedne klobase. — Se priporoča za obiljen obisk restavracije "Roka" v židovski ulici A. Šmid. 22077

Kavarna "Jadran"

Turjaški trg št. 6 vsak večer damski koncert. 22072

Na zabavne večere

ali vsake grem vsak dan na dom laboratorije. — Naslov pove uprava "Jutra". 22078

Dobre pomije

se oddajo v restavraciji pri "Roži" v židovski ulici 6. 22076

Pozor!

Vsem naznanjam, da otkorim v nedeljo 1. št. m. na novo urejeno gostilno v Medvedah preje pri Kolencu ter se priporoča F. Tome. 22101

Perilo

se sprejme v pranje in likanje. Naslov pove uprava "Jutra". 22044

Znana prometna pisarna

s opremljenim stanovanjem, se za 120.000 Din prodaja. Dopolne na upr. "Jutra" pod "Rentabel". 22032

Vsakovrstne vožnje

presele, kurivo in druge prevzame in eskuri najhitreje in po solidnih cenah Komar Lojze, Krakovska ul. št. 23. 20821

Redka prilika!

Prodaja se 16 m dolga, skoraj nova, s opako krita baraka, ki se lahko prestavi in je porabna za stanovanje. Cena zelo niska. — Prodaja se tudi dobro ohranjena težnja blagajna št. 1. — Naslov pove uprava "Jutra". 22013

Dražbeni oklic.

Dne 21. oktobra 1924. ob 11 popoldne se vrši na licu mesta prostovoljna javna dražba graščinskega posestva "Sinkovturn" pri Vodichah. — Isključna cena za graščinsko in gospodarsko poslopja ter za pripadajoča zemljišča v izmeri 7 ha, 23 a, 32 m² je določena na 175.000 Din. — Dražbeni pogoj se intereso na vlogi na licu mesta pri lastniku ali v Realitete pisarni "Posesta", Ljubljana, Sv. Petra c. 24. — Ogled posestva na dan dražbe od 10. ure dalje. 21794

4 mesece staro deklico

dam za svelo. Naslov pove uprava "Jutra". 21790

Trboveljski premog

in drva dobavlja najceneje in dostavljajo na dom v vsaki množici Vinke Krže. Trboveljski pristan št. 12. 19814

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Trboveljski premog

drva koka angleški premog šlezjske brikete dobavlja "Litija" tu. Krajja Petra trg 6. Telefona 220. Plačilo tu in na obroke.

Trboveljski premog

1920

Izdelava zrcal

Brušenje stekla

Vdelava stekla v kovinasto pločevino

Graviranje in matiranje stekla.

V stalni zalogi: Stekla za izložbena okna, za avtomobile in kočije. 1930/a

Tovarna za izdelavo zrcal in brušenje stekla.

Centrala: Beograd. A. Špiljak.

Lastnik: Ivan Vrhovec, Ljubljana, Za Gradom 9.

VILJEM BIZJAK

Gospodvelika c. 7 parna pekarna Marijin trg 2

Glavna zaloga in prodaja kečsov iz Rogoške Slatine

Albert	keks a kg	Din	34.-
Vaniljni	"	"	34.-
Mik	"	"	33.-
Nic-Nac	"	"	30.-
Petit-Beurre	"	"	36.-
Slatinski	"	"	37.-
Mandeljevi	"	"	43.-
Smetanovi	"	"	38.-
Familjni	"	"	36-50
Mixed cajna mešanica	"	"	50.-
Patience razl. od Din 49.- do	"	"	52.-
Ojlati za torte po	"	"	1.-
Zdravilni prepečenec, zavoj	"	"	6.-

Napolitanke, Adria, piškoti, medeno blago in druge vrste blaga.

Preprodajalci primeren popust.

Gostilna Slamič

Glince št. 213

si je nanovo nabavila izbovskih vin. Na razpolago ima gorka in morda jedila. Cene zmerne, postrežba solidna in točna. Sprejemajo se abonenti. 5417/a

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi sirove in stopljeni loj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

Jos. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska c. 85.

Tvrdba obstoji že 25 let! 1981a

Umetniški koncerti

pod vodstvom koncertnega mojstra na goslih gosp. v. J. Nesel Milčerja se vrše vsak večer v kavarni 5352a

Central v Celju.

Vsako nedeljo in ob praznikih popoldanski koncerti s čajanko od 4. do 7. ure zvečer.

Zahvala.

5250/a

Za srčne dokazne sočutja ob smrti našega očeta, oziroma starega očeta in tasta, go-poda

Antona Šemè

požnega poduradnika v pokoju

in za številno zadnje spremstvo izrekamo vsem našo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo gospod. zastopnikom pošte direktorje ter gospodu načelniku in osebju glavne pošte, kakor tudi gospod. profesorjem in učiteljem, ki so pokojnika počastili na zadnji poti.

V Ljubljani, dne 18. oktobra 1924.

Za ujoči rodbini Šemè-Röthl.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja 127

premog

iz

slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vse vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta Slov. 15/II

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja 127

premog

iz

slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vse vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta Slov. 15/II

Verdicus

Pater Kajetan

Roman po usnikih, pisanih in tiskanih virih

Zapravljivek je ropotal skozi Dob in zavil mimo cerkve. Tu se je začudil v misli zatopljeni Grčar. Pred seboj na cesti je namreč zagledal gručo gospodov, orožnika z nasajenim bajonetom, par kmetov, a za njimi velik trop kmetiških žensk in otrok. Vsa družba pa se je valila proti pokopališču okoli cerkve.

Zapravljivek se je pomikal le še korakoma dalje. Grčar je spoznal vladnega nadkomisarja in praktikanta ter ju pozdravil. Tedaj pa je zagledal tudi dva dobra znanca, okrajnega zdravnika in tik njega še okrajnega sodnika iz K.

«Zdravi! Kar dva doktorja! Kaj imate komisijo?» je vprašal in jima pomolil roko z voza.

«Komisijo. Obdukcijo... Tukajšnja učiteljica je sumljivo nagloma umrla,» je odgovoril t-ški okrajni zdravnik.

«Samomor? Uboj?»

«Baj prepovedane manipulacije neke ljubljanske babice... Zelo neprijetna reč!...»

Družba je zavila proti mrtvašnici, zapravljivek pa je odrdral dalje proti Logu.

«Dobro učiteljica! — Za boga, to je bilo tisto lepo črno laso dekle z očmi kakor tolarji, a zmerom tako tužno zasranimi. Na nekem izprehodu smo se srečali z njo... dà, dà... in še povedala nam je bližnjico do stare razvaline... Bednica! je razmišljal Grčar. Minila ga je vsa dobra volja.

Ko je dospel do vile v Logu in skočil z voza, pa je zaslišal v prvem nadstropju ogorčene ženske glasove, krike in nato plač.

Plač svoje žene! Kaj se je vendar zgodilo?

Razburjen je tekel navzgor po stopnicah, odprl duri in zagledal gospo Glowacko, ki je vihtela v rokah neki papir in neprestano vzklikala: «Nesramnost!», poleg nje svojo glasno jokajočo ženo in kuharico od jeze vsa zaripljeno.

«Za božjo voljo, kaj pa je? Dušica, nikar se ne razburjaj!» — Grčar je priskočil k ženi in jo nežno objel.

«Iz vile nas gonijo!» je dejala žena.

«Nesramnost!» je ponovila Glowacka in izročila Grčarju pismo. «Nezaslišana nesramnost!»

Bilo je od posestnika vile: točno je povedalo vse, kar je bil naročil p. prior.

«Pa zato se tako razburjate in jokate?» je dejal hladno Grčar. «Pljunite in pojdite naprej! V Ljubljano smo se itak hoteli vrniti prihodnji teden; odidemo pa že jutri. Meni je še ljubše... Pospravite torej in jutri zvečer smo že zopet doma...»

«Niti jaz ne morem več ostati tukaj,» je dejala Glowacka.

«Pri teh licemercih ne!»

«Teta, saj pojdeš z nami?» je vzkliknila Grčarka. «Pojdi,

radi te imamo.»

«Pojdem, samo če me hočete!»

«Tako. A zdaj ne solze, ne besede več!» je rekel Grčar. «Tri sto! Kar dve neprijetnosti zapored... Zdaj pa naj slede še prijetnosti!» — In iz kovčega je jemal svoja darila za ženko, Minko, Glowacko, niti kuharice ni pozabil. Radostno sprejemanje daril pa je prekinil še z novico:

«In obenem ti javljam, ženka, da sem imenovan za ravnatelja zavarovalnice s potrjenimi dosedanjimi dohodki.»

Novo radovanje in vzklikanje ženstva. A veselje se še ni podelilo, ko se je začelo trkanje. Vstopil je p. Benedikt. Prvič je prišel, a po Kajetanovem opetovanem pripovedovanju so ga že dolgo vsi poznali in spoštovali.

Resen in nervozen je bil palrov obraz. Gospoda sta odšla v sosednjo sobo.

«Kajetanov prijatelj sem... soodgovornega se čutim za njegovo sedanjo usodo,» je dejal p. Benedikt. «Zato želim govoriti z vami, ki ste takisto njegov prijatelj. Potrebuje naju pač oba...»

«Kaj je s Kajetanom? Pravkar sem se vrnil iz Gradca... Teden dni sem bil odsoten,» je povedal Grčar.

«Kajetanovega piama torej še niste čitali? — Ničesar še ne veste?»

«Ničesar! Prav ničesar!» — Grčar je v hipu premetal kopico pisem na mizi in takoj našel Kajetanovo. Odprl ga je, prečital in vzdihnil:

«Hvala Bogu! Končno stori, kar sem mu svetoval že pred leti na Krvavi peč! Svoboden je... ves svet mu je zopet odprt... In Minka, to izvrstno dekle, bo tovarišica, da mu ni mogoče želeli boljše... Saj dovolite? Ženka, dušica zlata, čuj radostno novico: prijatelj Kajetan je prostovoljno izstopil iz redovništva in duhovništva ter se je zaročil z našo Minko!»

In spet radovanje in vzklikanje ženstva, pa solzne oči, ki so se svetile od navdušenja za energičen par.

«A kako dalje?» je vprašal Benedikt. «Zato sem prišel: kako jima pomagati, da se mirno lahko vzameta in poslej srečno živita?... Čemu bi bil v praktičnem svetu takle ponesrečen idealist?... Razmišljal sem, a sam sem tak; zato ne najdem ničesar, kar bi mu svetoval. On pa naju prosi sveta in pomoči.»

«Ha, Mohorovi! Mohorovi naj ga vzame s seboj — tja med ruske pravoslavne brate — sreča ga išče, um mu je dan, našel jo bode, saj ni nikoli zaspan! — Dà, Mohorovi! Mohorovi pride v Ljubljano in ondi se domenimo vse!» — In Grčar je pripovedoval o Mohorjevi ruski karijeri in vsi so bili trdno uverjeni, da so našli Kajetanu lukso, iz katere zaplove zmagovito na morje življenja.

«Kakšen slučaj! Ali pa prst božji! Usoda, ki je bila mila že nekaterim Slovencem na Ruskem, naj bo ondi mila tudi našemu prijatelju!» je dejal p. Benedikt.

In potem so se razgovarjali o nesrečni učiteljici Milki Potočnikovi, p. Danijelu in Golobu, o obdukciji pokojničinega trupla ter ugibali, kakšne posledice bo imel strašni škandal.

Ko se je pater poslovil, je še dejal:

«Prosim, povejte prijatelju Kajetanu, da mu želim vso srečo

in mu prirčno čestitam. Priporočite me gospodični nevesti, o kateri sem čul vedno najsimpatičnejše reči; obema pa, prosim, povejte, da pošljem Kajetanovo imovino čimprej ter da se vidimo v Ljubljani morda že v najkrajšem času...»

Ko se je p. Benedikt vrnil v samostan, je že na porti osupnil. Pred vratarjem je stal gospod in govoril:

«Torej resnično ni nikogar več doma? — P. Danijel...»

«Je danes ponoči iz samostana brez sledu izginil, gospod sodnik,» je dejal vratar. «Niti pojma nimamo, kam je odpotoval.»

«In gospod opat?»

«Se je davi odpeljal na lov, s katerega se ne vrne pred tednom dni...»

«In pater prior?»

«Je odpotoval sinoči na Štajersko, ker je zelo bolan in ostane v Rogaski Slatini ter po drugih zdraviliščih najmanj dva meseca.»

«A kdo je zdaj namestnik gospoda priorja? Prosim, odvedite me vsaj k njemu!» je dejal sodnik.

Tedaj je stopil izza priprtih duri samostanske sprejemnice tik portirjeve lože starejši pater. Bil je p. Alojzij, visok človek, rdečega, mastnega obraza.

«Kaj želi vaše blagorodje? Nepopisno mi je žal, da vam ne morem podati prav nikakih boljših informacij, kakor vam jih je dal že vratar. Strašno mi je žal, a jaz ničesar ne vem, nimam nobenih navodil in nikakih pooblastil... Ako si morda želite ogledati bivšo celo p. Danijela, vam je na razpolago: prazna je in razen samostanskega pohištva ni pustil prav ničesar za seboj...»

Njegovo počasno, mokro govorjenje se je zdelo, kakor bi ga pokrivalo vsega z lepimi penami, in sodnik je občutil ob pogledu nanj antipatijo kakor proti mehkim slinastim plazilem in lazarjem...

Brez odgovora se je nemo poklonil in odšel...

Tudi p. Benedikt je odšel brez besed v svojo celo. In kar precej je sedel za mizo in pisal najprej svojemu bivšemu profesorju na konservatoriju na Dunaju, nato pa prijatelju Kajetanu.

Večerjo si je dal prinesiti v celo. Ob devetih je še šel v kot k terti, nato je slonel dolgo na svojem oknu in pušil smotko.

«Finis! Finis!» je dejal glasno, zalučil ogorek na vrt in odšel spat...

V Kišinjovu je živel dolga leta srečno in prav udobno profesor plemiške zasebne gimnazije Ivan Ivanovič Vetlin. Imel je krasno zakonsko ženo Minko in troje otrok, dve deklici in dečka. Poučeval je ruske gimnazijce v petju, glasbi in nemščini. Do vojne leta 1914. si je redno dopisoval z Grčarjem, svojima bratoma ter p. Benediktom.

Po vojni ni došlo iz Rusije nikomur nobeno pismo več. Kam je Svetlana zanesla boljševiška doba in kako živi, ne ve nihče. Tudi o Mohorju ni glasu...

P. Benedikt biva na Dunaju, stanuje v nekem samostanu ter je regens chori ene najodličnejših cerkv. Zelo je zadovoljen in še vedno plodovit komponist. Žal, da ne slovenski!

Konec.

Originalne (prave) potrebščine

(fixat, preservat) za

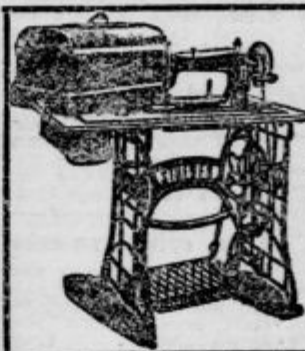
„Opalograph“

kakor tudi kompletne aparate dobite samo pri

L. BARAGA, LJUBLJANA, Seaburgova ul. 6/1.

Dva tisoč dinarjev

lahko takoj zaslužiti, kdor takoj uredi insolventno poravnavo malega trgovca izven sodišča v celjskem okraju. — Cenj. ponudbe pod „Povrnitev stroškov“ na upravo „Jutra“.

STÖWER

najpopolnejši

šivalni stroj.

Veže, krpa, štopa, šiva

z enostavnim premikom

pogrezljivega transport

terja (grabele)

Vsak dom ga imej!

LUD. BARAGA

LIUBLJANA

Seaburgova ulica 6/1.

15 letna garancija.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, Mestni trg 15

izdelovatelj dežnikov.

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic.

Stari dežniki se nanovo preoblečejo

Objava.

V petek dne 24. oktobra 1924 ob 2. uri popoldne se bo v skladišču Zadrugne zveze na kolodvoru v Celju na javni dražbi prodalo

10.712 kg haškega nekaj pokvarjenega ovsa.

Izklicna cena je Din 2.95 pro netto kg.

Interesenti se vabijo.

Celje, dne 16. oktobra 1924.

Avust Drukar. notar.

Nosim

perilo, kravate, rokavice,

nogavice itd. od turške

A. Šinkovec nasl. A. Soss

Ljubljana, Mestni trg 19.

1910a III

Velika zaloga pohištva

tapetnik

in 1106-a

dekorater

ERNEST ZELENIKA

Maribor

Solska ulica števil. 5

Oblastveno zapriščeni

strokovnik.

Priporočila svojo bogato

zalogo pohištva, spalnic,

žimnic, preprog, sob za

gospode, hotelskih sob,

divanov, z usojem pre-

oblečenih klubovih gar-

nitur itd. itd.

Lastni solidni izdelki od

preproste do najfinijeje

izvršitve. Za zaročence

posebne ugodnosti.

Izšla je

Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1925

ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATKA“

je najstarejši slovenski

kmetijski koledar, ki je

bil najbolj upoštevan že

od naših pradedov.

Tudi letošnja obširna iz-

daja se odlikuje po bo-

gati vsebini, zato pride

prav vsaki slovenski

rodilni. 1921/a

Dobi se v vsaki trgovini

po Sloveniji in stane

5 Din. Kjer bi je ne

bilo dobiti, naj se naroči

po dopisnici pri tvrdki

J. Blasnik nasledniki

tiskarna in litografski zavod

Ljubljana, Breg št. 12.

Umrli nam je nenadoma na Dunaju naš dobri oče, oziroma soprog

dr. Franjo Rosina

odvetnik

Pokojnikovo truplo se prepelje v domovino in se vrše pogrebne svečanosti v pondeljek, 20. oktobra ob 16. uri.

Vse, ki so ga poznali in radi imeli, prosimo, da mu ohranijo blag spomin.

Maribor, dne 15. oktobra 1924.

Marija Rosina

soprog

Vana, Igor, Tanja Rosina

otroci

in ostali sorodniki

5253a

Naznanjam tužno vest, da je moj velespoštovani tovariš, gospod

dr. Franjo Rosina

odvetnik v Mariboru

nenadoma umrl na Dunaju dne 15. t. m. Za pokojnikom žaluje tudi vse udano mu pisarniško osobe.

V MARIBORU, dne 17. oktobra 1924.

Dr. Vinko Rapotec

odvetnik v Mariboru.

5254a